

DIENST

Onze zorg voor asielzoekers en vluchtelingen

Voorgangers die achter de feiten aanlopen!

Levenslang leren, ook in de kerk

Missionaire kerk kan niet zonder diaconaat

59e jaargang nummer 4

winter
2011

In dit nummer

Redactioneel Anne Jan Kruizinga
Jaren leren meer dan boeken...

Vreemdelingen Derk Jan Poel
Mauro mag blijven/Mauro moet weg

Gemeente, ambt en leiderschap (3) Peter van de Kamp
Voorgangers die achter de feiten aanlopen!

Bijbel op bezoek Theo Basoski
Vrijmoedigheid

Bijscholing Anne Jan Kruizinga
Peppi en Kokki...

Stichting HiP Martha van Vuuren
"Achter elk gordijn leeft een mens"

Kerkelijk werk Anne van der Valk
Eerst de mens, dan het evangelie

Deputaten Clement Mol
"Seksueel misbruik moet kerk uit"

Diaconaal Steunpunt Derk Jan Poel
Onze barmhartigheid verkondigt Jezus

Column Lenze L. Bouwers
Groeien als een eik

Diakendag Ina Scholma-Huisman
'Diaconaat'

Kerkrecht Kornelis Harmannij
Moet je opeens je handtekening zetten!

DIENST

59e jaargang
nummer 4
Winter 2011

DIENST geeft concrete toerusting en ondersteuning, gericht op de dagelijkse praktijk in de gemeente, ten behoeve van bijzondere pastorale en/of diaconale taken in de gemeente. DIENST richt zich op ambtsdragers, predikanten, kerkelijk werkers en het gemeentepastoraat/diaconaat binnen de gereformeerde kerken (vrijgemaakt).

Redactie:

Henk Geertsema, Zwolle
Peter van de Kamp, Zwolle
Anne Jan Kruizinga, Hardenberg, hoofdredacteur
Derk Jan Poel, Meppel
Jacqueline van der Ziel, Zwolle, eindredacteur

Redactiesecretariaat:

Ebel Geertsema
Kameelvlinder 16
3822 AR Amersfoort
Telefoon: (033) 480 16 60
E-mail: ebel@geertsema.com

Administratie:

J.A. Kieft-Boersema
Catharinadaal 33, 6715 KA Ede
fax (084) 716 54 15
E-mail: administratie.dienst@kiefte.net

Nieuwe abonnees en adreswijzingen dienen **schriftelijk** aan de administratie doorgegeven te worden.

Betaling van abonnementsgeld te voldoen na ontvangst van acceptgiro of factuur.

Abonnementsprijs: € 7,20 per jaar.

Gironummer 4921087
t.n.v. Stichting Dienst, Ede

Artikelen uit Dienst zijn opgeluidsdrager beschikbaar voor mensen die een leeshandicap hebben.
Info: Stichting De Luisterpost / Bralectah, Zwolle
(038 - 427 04 48). E-mail: info@luisterpost.nl
ISSN 0167 - 2401

Artikelen in Dienst zijn digitaal beschikbaar via de website:
www.blad-dienst.nl

Redactioneel

Jaren leren meer dan boeken...

Anne Jan Kruizinga

Laatst kwam ik in een boek dit (oude?) Nederlands gezegde tegen. Het wil aangeven dat ervaringen uit het verleden je wijzer maken. Ook in China hebben ze een spreekwoord waaruit blijkt dat van de activiteiten 'horen, zien en doen' de laatste het meest effectief is voor een leerproces.

Wat dat betreft kunt u met deze uitgave van *DIENST* weer goed uit de voeten. Tal van deskundigen hebben hun kennis en ervaring weer uitgewerkt in diverse artikelen. En wat te denken van het verslag van de jaarlijkse Diaconale Conferentie georganiseerd door de CCDC. Ook dat is een dag bij uitstek om de diverse ervaringen met elkaar te delen en via een verslag door te geven aan hen die verhinderd waren...

En wat kun je veel leren van de ervaring van oudere collega's wanneer je met een voor jou nieuwe klus aan de gang moet. En dat geldt zeker ook voor startende ambtsdragers wanneer zij een beroep kunnen doen op de ervaring van een 'oude rot in het ambt'.

Leeservaring

Dat woordje toerusten komen we ook tegen in het bevestigingsformulier voor ouderlingen en diakenen. Het is een soort van opdracht voor deze dienaren. Er wordt dan verwezen naar die bekende tekst uit Efeziërs 4, waar staat dat Christus meerdere soorten dienaren aan de kerk heeft geschonken om de gemeenteleden toe te rusten tot het werk in zijn dienst. Hij heeft bepaald dat op deze manier zijn kerk moet worden opgebouwd. De vraag is of jaren dan óók meer leren dan het Boek waaruit deze tekst is geciteerd. Naast veel ervaring speelt hier ook kennis een grote rol. Je zou kunnen zeggen: kennis

die is opgedaan door veel leeservaring uit de Bijbel. De laatste tijd hoor je regelmatig van ambtsdragers dat dit deel van de persoonlijke toerusting er nog al eens bij inschiet. Niet uit onwil maar omdat ze hun agenda als meer dan vol ervaren. Vroeger was het een ongeschreven regel dat men lid moest zijn van een mannenvereniging om op tal te komen voor ambtsdragers verkiezingen. Tegenwoordig zie je nog al eens dat het lidmaatschap van een bijbelstudievereniging wordt opgezegd op het moment dat iemand wordt benoemd tot ambtsdrager.

Bijbelstudie

Ook hier liggen mooie kansen en mogelijkheden voor de kerkenraad in zijn vergaderingen. Reserveer voor iedere vergadering een half uurtje op de agenda om samen aan bijbelstudie te doen. Misschien moet dit in het vervolg gewoon het belangrijkste agendapunt zijn. Kies dan voor onderwerpen die gericht zijn op het ambt zelf of op het werk in de gemeente. En neem dan afscheid van een plenaire bespreking waar (bijna) uitsluitend de vaste sprekers aan mee doen. Bij een bespreking in steeds wisselende kleinere groepjes kan iedereen aan bod komen. Je zou er wel eens versteld van kunnen staan hoeveel kennis en wijsheid in een 'stille' ambtsdrager verborgen zit. Aan jullie de kans om dat te ontdekken.

Vreemdelingen

Mauro mag blijven/ Mauro moet weg*

* Doorhalen wat niet van toepassing is

Derk Jan Poel

Onze zorg voor asielzoekers en vluchtelingen

Op het moment dat ik dit schrijf, is er geen nieuwsdienst of journaal waarin Mauro niet voorbij komt. Als u dit leest, is de grootste verontwaardiging misschien zelfs al weer weggeëbd. Nou gaat dit artikel niet specifiek over de situatie van Mauro. Maar de situatie van vluchtelingen en asielzoekers is ook voor ons als kerk van belang. Gezien het huidige (politieke) klimaat leek het mij daarom goed dit onderwerp weer eens wat prominenter naar voren te halen. Want mensen zoals Mauro zijn toch ook onze zorg?

Na enkele relevante cijfers wordt vervolgens eerst de asielprocedure kort beschreven. Daarna worden praktische handreikingen gedaan voor het omzien naar vluchtelingen die in een Asiel Zoekers Centrum (AZC) verblijven. Ook worden praktische tips gegeven voor het helpen van vluchtelingen die zich (voorlopig) in Nederland mogen vestigen.

In een volgend artikel wordt verder ingegaan op wat we vanuit onze kerken kunnen doen voor zogenaamde ongedocumenteerden, mensen die geen status hebben en illegaal in Nederland zijn.

Opdracht

Daadwerkelijk omzien naar vreemdelingen is een opdracht die God al vanaf het begin aan zijn kerk heeft gegeven. Deze opdracht komt veelvuldig in zowel het Oude als het Nieuwe Testament naar ons toe. Het feit dat het één van de werken van barmhartigheid is (Mat 25:35) onderstreept nog een keer duidelijk hoe serieus God hierover is!

God wil dat wij ons blijven herkennen in de positie van de vreemdeling. Alleen zo kan

zijn genade blijven stralen! Dat besef van zijn genade zal vervolgens onze omgang met vreemdelingen stempelen. Bovendien helpt het beeld van vreemdeling ons om te beseffen dat wij zelf alles van God hebben gekregen. Onze vrijheid, onze vrede, onze welvaart, al onze persoonlijke bezittingen zijn geen verworven rechten, maar blijk van zijn genade.

God let dan ook scherp op hoe zijn kerk vreemdelingen behandelt.

Weerspiegelen we in ons handelen onze God, die

vreemdelingen zo nadrukkelijk in bescherming neemt?

'Hot' en kil

Met de PVV als gedoogpartner is het asielbeleid weer een hot issue. En eerlijk is eerlijk, veel warmte straalt het politieke beleid niet uit. Dat valt zelfs in het buitenland op. Ongetwijfeld heeft dit te maken met het feit dat ook het maatschappelijke klimaat killer is geworden. Mensen lijken steeds negatiever over asielzoekers te oordelen. De vrees voor islamisering is groot. Laat vluchtelingen toch vooral in de eigen regio worden opgevangen. De PVV blijft maar herhalen

Schiphol heeft een eigen aanmeldcentrum voor asielzoekers die met het vliegtuig naar Nederland komen.

dat een tsunami van asielzoekers Nederland overspoelt. En dat zijn ook nog eens allemaal 'gelukszoekers'.

Wat doet zoveel negatieve berichtgeving met ons als kerk van de Here Jezus? Hoe beïnvloedt het ons denken en ons doen? Wat doen we als mensen op straat worden gezet omdat ze niet meewerken met hun vertrek, terwijl in werkelijkheid terugkeer onmogelijk is vanwege niet meewerkende ambassades en de landen van herkomst die hun eigen mensen niet opnemen? Wat doet het met ons als mensen worden teruggestuurd naar gebieden waar het voor hen niet veilig is, wanneer mensen die geen strafbaar feit hebben begaan, toch worden opgesloten in detentiecentra? Wat doen we voor zoveel kinderen van asielzoekers die jarenlang opgroeien in omstandigheden verre van ideaal? En wat nou als in de toekomst het helpen van asielzoekers (toch) strafbaar wordt?

Relevante feiten

Voor we verder gaan, is het goed om een paar relevante cijfers rondom asielzoekers te bekijken. Deze cijfers geven een wat genuanceerder beeld van de werkelijkheid dan dat we vaak voorgespiegeld krijgen.

Wereldwijd zijn er zo'n 40.000.000 (!) mensen op de vlucht. Daarvan vragen er jaarlijks zo'n 250.000 mensen asiel aan in Europa. Een overwel-

digende meerderheid vluchtelingen (ruim 39.500.000) wordt dus noodgedwongen al in de eigen regio opgevangen.

Jaarlijks vragen een kleine 15.000 mensen asiel aan in Nederland. In 2010 was dat aantal 13.000. Daarvan mag minder dan de helft uiteindelijk blijven. De rest moet terug. Kun je met deze getallen blijven spreken van een tsunami?

Op dit moment is 6% van de Nederlandse be-

volking islamiet. Het Centraal Plan Bureau verwacht dat dit in 2050 is gestegen naar 8%. Het mag duidelijk zijn dat de gevreesde islamisering van Nederland dus niet zo'n vaart loopt.

Een kleine 20% van de wereldbevolking (waar wij deel van uit maken) gebruikt 80% van het totale wereldinkomen. De resterende

80% van de wereldbevolking moet het doen met de overgebleven 20%. Werpt dit geen ander licht op de term 'gelukszoekers'? En dan hebben we het nog niet eens gehad over hoe we in het westen onze rijkdom in het verleden hebben opgebouwd...

De asielprocedure in een notendop

In 2010 werd de nieuwe asielwet van kracht. Het omzien naar vreemdelingen begint bij het weten welke procedure zij moeten doorlopen.

Daarom worden hieronder de stappen in de procedure beknopt beschreven.

Aanmelding en registratie

Een asielzoeker moet zich melden bij de centrale ontvangstlocatie in Ter Apel. Na registratie worden alle asielzoekers vervolgens naar één van de aanmeldcentra in het land gebracht: Ter Apel, Den Bosch of Zevenaar. Schiphol heeft een eigen aanmeldcentrum voor asielzoekers die met het vliegtuig naar Nederland komen.

Rusten en voorbereiden

Vervolgens krijgen asielzoekers minimaal zes werkdagen tijd om te rusten en zich voor te bereiden op hun procedure. In deze periode krijgen ze voorlichting van VluchtelingenWerk Nederland (VVN) en spreken ze met hun advocaat. De advocaat wordt toegewezen door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Op het aanmeldcentrum Schiphol krijgen asielzoekers deze rust- en voorbereidingstermijn overigens niet...

Acht dagen

Daarna volgt de algemene asielprocedure van acht (max. 14) dagen. In deze periode beoordeelt de IND de asielaanvraag. Na de vierde dag beslist de IND of op de aanvraag in de algemene asielprocedure kan worden beslist (positief of negatief) of dat de asielzoeker naar de verlengde asielprocedure gaat omdat er bijvoorbeeld meer onderzoek nodig is. In beide gevallen verhuist de asielzoeker nu naar een asielzoekerscentrum (AZC).

Als meer tijd nodig is

De verlengde asielprocedure duurt in principe maximaal zes maanden (al wordt dit vaak niet gehaald

). De IND heeft in deze procedure meer tijd voor onderzoek. Bijvoorbeeld om het verhaal, de nationaliteit of de identiteit van de asielzoeker zorgvuldig te controleren. Soms is daarvoor onderzoek in het thuisland van de asielzoeker nodig. De verlengde asielprocedure brengt de asielzoeker door in een AZC.

Wel of niet blijven

Wanneer de asielzoeker volgens de IND voldoet aan de voorwaarden voor bescherming, krijgt hij een *tijdelijke* verblijfsvergunning die vijf jaar geldig is. Die tijdelijke verblijfsvergunning kan echter te allen tijde worden ingetrokken! De asielzoeker kan een

aanvraag indienen voor gezinshereniging. Vaak wordt een dergelijk verzoek afgewezen. Beroep is bij de IND mogelijk. De gezinsleden, die meestal ook gevlucht zijn en waarvoor een aanvraag is ingediend, krijgen door de Nederlandse ambassade een verhoor en er wordt DNA afgenomen om de familieband te kunnen aantonen. Voor diakenen is het goed om te weten dat de leges die moeten worden betaald voor gezinshereniging dit jaar enorm zijn gestegen.

Terugkeer

Nadat de aanvraag (definitief) is afgewezen, krijgt de asielzoeker een vertrektermijn van 28 dagen om zelf het vertrek te regelen. In deze periode krijgt hij opvang (vóór 1 juli 2010 kwamen asielzoekers direct op straat te staan als ze in het aanmeldcentrum waren afgewezen).

Het komt regelmatig voor dat terugkeer niet lukt omdat het land van herkomst niet meewerkt en niet de benodigde papieren verschaft. De praktijk heeft dan ook uitgewezen dat de 28 dagen termijn vaak te kort is. Na 28 dagen kan een asielzoeker worden 'geklinderd'. Dit is jargon voor asielzoekers die zonder verblijfsvergunning op straat worden gezet. Letterlijk op straat, soms op een station achtergelaten, uit de opvang gezet.

Beroep

Voor wie geen asielvergunning krijgt, bestaat de mogelijkheid van beroep bij de rechterbank. De rechter beoordeelt op drie punten:

- Heeft de IND zorgvuldig gehandeld?
- Voldoet de beslissing aan de wet- en regelgeving?
- Voldoet de beslissing aan de internationale verdragen?

De rechter doet dus geen inhoudelijke uitspraak over de procedure, maar beoordeelt vooral de procesgang en wet- en regelgeving.

Als de rechter het beroep toekent, moet de IND de aanvraag opnieuw beoordelen. Dat betekent overigens geen garantie om alsnog een positieve beschikking te krijgen.

Asielzoekers die in beroep gaan, krijgen in beginsel 'schorsende werking'. Dat betekent dat het beroep geen gevolgen heeft voor de 28 dagen vertrektermijn. Zij mogen de beslissing van de rechter in Nederland afwachten.

Hoger beroep

Wie het niet eens is met de beslissing van de rechter, kan nog in hoger beroep gaan bij de Raad van State. Dit geldt voor beide partijen: de asielzoeker en de IND. Anders dan

Kun je met deze getallen blijven spreken van een tsunami?

Op uitnodiging

De wereldvluchtelingenorganisatie UNHCR heeft een programma om vluchtelingen in andere landen te hervestigen. Deze vluchtelingen verblijven meestal langdurig in vluchtelingenkampen waar de situatie vaak erbarmelijk en rondt onveilig is.

De UNHCR draagt deze vluchtelingen voor hervestiging voor aan landen die deelnemen aan dit programma. Nederland heeft toegezegd jaarlijks 500 vluchtelingen op te nemen voor hervestiging.

bij het beroep geeft het hoger beroep geen schorsende werking. De asielzoeker mag de beslissing dus niet in Nederland afwachten, maar moet meewerken aan zijn vertrek.

Uitgeprocedeerd

Een asielzoeker is uitgeprocedeerd als hij niet meer in beroep gaat of kan gaan tegen een negatieve beslissing. Een uitgepro-

cedeerd asielzoeker moet Nederland binnen 28 dagen verlaten. Daarna wordt hij op straat gezet. De verantwoordelijkheid voor het vertrek ligt bij de asielzoeker zelf. Als uitgeprocedeerde asielzoekers Nederland niet zelfstandig verlaten, kan de overheid hen door de marechaussee laten uitzetten.

Wat kan een kerk doen?

In de asielpprocedure hebben we dus te maken met:

1. Mensen die in het AZC verblijven en hun procedure afwachten
2. Mensen die een (tijdelijke) verblijfsvergunning hebben gekregen en die bij u in de buurt komen wonen
3. Ongedocumenteerden - zij die geen vergunning krijgen

Wat kan de kerk nou voor hen doen? Welke mogelijkheden zijn er voor plaatselijke diaconieën en gemeenteleden om te helpen? Hieronder worden voor de eerste twee groepen een aantal concrete mogelijkheden genoemd. Deze lijst is niet uitputtend. Aanvullingen en suggesties zijn van harte welkom.

Wees als kerk/diaconie overigens niet naïef in je benadering van asielzoekers Er zijn

Jaarlijks vragen een kleine 15.000 mensen asiel aan in Nederland, daarvan mag minder dan de helft uiteindelijk blijven.

helaas veel ervaringen met asielzoekers die de kerk hebben gebruikt voor hun asielaanvraag. Besef dat de asielzoeker tot veel bereid is als daardoor zijn kans op een verblijfsstatus toeneemt.

Ora et labora

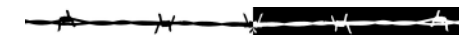
Bid en werk. Heeft het gebed voor de vluchteling en de vreemdeling ook een wezenlijke plek in onze erediensten? Omzien naar deze mensen begint met gebed voor hen! De nood van zoveel mensen steeds weer neerleggen bij de troon van God. Van daaruit mag je dan vervolgens zelf ingeschakeld

Terugkeer lukt niet als het land van herkomst niet meewerkt

worden en daadwerkelijk 'aan het werk' gaan.

Vooroordelen bestrijden

Het moge duidelijk zijn dat asielzoekers in het algemeen vaak geconfronteerd worden met vooroordelen en een kil klimaat. Onze zorg voor asielzoekers begint erbij dat we als christen vooroordelen bestrijden en ons inzetten voor een klimaat van gastvrijheid". Hoe is ons denken en spreken over hen? Kunnen die de toets van de wet van (naasten)liefde, die vrijheid brengt (Jac.2:12), doorstaan?

Groep 1: Mensen die in het Azc verblijven

Nog steeds zijn er asielzoekers die lang op het AZC moeten verblijven. Wat kunnen we voor hen doen?

neer gezinnen uit de gemeente bereid zijn om gastgezin voor asielzoekers te zijn. Voor een asielzoeker is dit een bron van warmte, aandacht en liefde.

Bezoeken

Een groot deel van de mensen in de asielzoekerscentra stelt contact met Nederlanders erg op prijs. Daarbij is relatie de basis. Het organiseren van activiteiten is belangrijk, maar de basis is het contact tussen de asielzoeker en u. Die contacten ontstaan en groeien vaak door bezoekwerk.

Gewoon de asielzoeker opzoeken in zijn kamer, samen thee drinken, luisteren en investeren.

Voor werk onder asielzoekers is volharding daarom een niet te onderschatten houding. Zie voor meer informatie de brochure 'In contact met vluchtelingen' van stichting Gave.

Een uitgeprocedeerd asielzoeker moet Nederland binnen 28 dagen verlaten

Kinderen in AZC

Zo'n achtduizend kinderen bevinden zich in een asielpprocedure waarvan de meeste in een AZC verblijven. Volgens een onderzoek van Unicef uit 2009 is de situatie waarin deze kinderen opgroeien niet in overeen-

stemming met de eisen die het internationale kinderrechtenverdrag stelt. Het lange

verblijf, het vele verhuizen, het gebrek aan informatie, gevoel van onveiligheid zijn allemaal zaken die van invloed zijn op de ontwikkeling van een kind.

Stichting de Vrolijkheid is actief in de meeste centra. Door middel van spel en creativiteit willen ze kinderen weer kind laten zijn. Als vrijwilliger kun je helpen bij de activiteiten voor kinderen. Als diaconie kunt u dit werk

Gastgezin zijn

Gastvrijheid wordt heel concreet wan-

bij de gemeente onder de aandacht brengen en/of het werk financieel mogelijk maken.

Solidariteit in de classis

Niet elke kerk heeft een AZC in de buurt. Maar er zijn mogelijk kerken in uw classis die dichtbij een AZC zitten. Dat betekent vaak dat deze kerk veel kansen heeft om iets

voor asielzoekers te betekenen en ze te laten delen in de liefde van Christus. Naast inzet van veel vrijwilligers, kan er ook (diaconale) steun nodig zijn. Vaak worden bijvoorbeeld Bijbels verstrekt aan vluchtelingen. Deze kosten kunnen samen door de kerken in de classis gedragen worden.

Groep 2: Asielzoekers met status

Een vluchteling die een status krijgt, mag zich gaan vestigen ergens in Nederland. Daarvoor wordt hem of haar een woning toegewezen. Dit kan een woning in uw dorp of stad zijn. Voor de asielzoeker betekent dit nogal wat. Niet alleen verhuizen, maar ook integratiecursussen volgen, werk zoeken, toegang krijgen tot de sociale uitkeringen en toeslagen en dergelijke. Al met al een enorme overgang. Als diaconie zijn er verschillende manieren om deze mensen te begeleiden bij het maken van deze overgang.

Toewijzing huis

Nadat een verblijfsvergunning is verkregen, gaat het COA (die verantwoordelijk is voor de opvang) op zoek naar een woning. Iedere gemeente moet daarvoor een aantal woningen beschikbaar stellen en melden bij het COA.

Als diaconie kun je er voor zorgen dat er iemand meegaat met de persoon die een huis toegewezen krijgt. Een asielzoeker 'moet' dankbaar zijn bij alles wat hij aangeboden krijgt. Kijk of het aangeboden huis enigszins voldoet aan wat redelijk is en of de huurprijs passend is. Hoewel een woning niet geweigerd mag worden, kun je als diaconie toch concreet opkomen voor mensen in een zwakke positie, door zaken aan te kaarten die ei-

genlijk niet aanvaardbaar zijn.

Welkom heten

Informeer bij de gemeente hoe asielzoekers en vluchtelingen worden begeleid bij het toewijzen van een huis. Maak daarbij ook gebruik van de ervaring van Vluchtelingenwerk Nederland. Misschien kunt u afspraken maken

met de burgerlijke overheid dat zij informatie doorgeeft over vluchtelingen die in uw dorp of stad komen wonen. U kunt ook aan gemeentelieden vragen om attent te zijn in de eigen buurt, zodat zij namen kunnen doorgeven. Vanuit de gemeente kunnen deze mensen vervolgens worden bezocht, kan kennis worden gemaakt, kunnen ze worden uitgenodigd voor een dienst of een welkomstaaltijd. Door zo'n welkomstaaltijd te houden met alle nieuwe inwoners in de buurt wordt het een soort wereldmaaltijd en door het samen te doen, wordt het ook gelijkwaardiger.

Maatjesproject

Vluchtelingen die een status krijgen en in uw dorp of stad komen wonen, hebben in de meeste gevallen geen idee hoe alles werkt en waar ze moeten zijn. Ze weten niet dat ze een paar duizend euro kunnen krijgen of lenen om hun huis in te richten. Een maatje kan zo iemand opvangen en begeleiden.

Een welkomstaaltijd houden met alle nieuwe inwoners in de buurt

Budgetteringscursus

Nu de asielzoeker hier een huis en een inkomen heeft, moet hij of zij daar ook van rondkomen. Veel mensen hebben jarenlang van erg weinig leefgeld per dag geleefd en geen rekening met vaste lasten hoeven houden. Een uitkering lijkt dan al snel royaal. Vooral omdat een overzicht van alles wat betaald moet worden vaak ontbreekt. Help hen hiermee of wijs hen op budgetteringscursussen van uw burgerlijke gemeente.

Ten slotte

Als christenen zijn we geroepen door de Here Jezus om gastvrijheid te bewijzen (zie het bevestigingsformulier voor diake-

nen), ook naar de vreemdeling in onze tijd. *Daadwerkelijk* omzien naar vluchtelingen en asielzoekers is daarom belangrijk. Dit artikel heeft daarvoor een aantal concrete mogelijkheden willen geven.

In een volgend artikel wordt dieper ingegaan op de situatie van ongedocumenteerden en de mogelijkheden die we hebben om hen te helpen en de liefde van Christus te tonen.

Reacties, ervaringen en vragen zijn van harte welkom. Stuur gerust een mail naar info@diaconaalsteunpunt.nl. De volledige versie van dit artikel, met voetnoten, staat op www.diaconaalsteunpunt.nl.

Relevante organisaties

VluchtelingenWerk Nederland - www.vluchtelingenwerk.nl

VluchtelingenWerk Nederland is een onafhankelijke organisatie die de belangen behartigt van vluchtelingen en asielzoekers in Nederland. Vanaf het moment van binnenkomst tot en met de integratie in de Nederlandse samenleving. Asielzoekers worden begeleid bij de asielprocedure. Vluchtelingen die in Nederland mogen blijven, helpt VluchtelingenWerk bij het opbouwen van een nieuw bestaan in de gemeente waar ze gaan wonen. Daarnaast helpt men bij het realiseren van een gezinshereniging. Vrijwilligers zijn van harte welkom bij de plaatselijke afdelingen van VluchtelingenWerk.

INLIA - www.inlia.nl

INLIA is het Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven ten behoeve van Asielzoekers. Deze organisatie zet zich in voor het bieden van hulp aan asielzoekers in nood. Inlia biedt noodhulp aan (individuele) asielzoekers en ondersteunt en adviseert kerken in hun betrokkenheid bij en inzet voor asielzoekers in nood. Naast juridische hulp aan uitgeprocedeerde asielzoekers en sociaal-maatschappelijke hulp aan mensen in verschillende vormen van noodopvang heeft INLIA de mogelijkheid om te adviseren in individuele dossiers. Via een telefonisch spreekuur kunt u contact opnemen met de medewerkers van INLIA.

Gave - www.gave.nl

Stichting Gave helpt kerk en vluchteling om samen Christus te volgen. Ze begeleiden en stimuleren kerken om hun opdracht richting vluchtelingen te vervullen. Welke gaven of talenten u ook hebt, er is bijna altijd wel een mogelijkheid om dit voor asielzoekerswerk in te zetten. Stichting Gave kan hierbij helpen.

Dit is het derde artikel in de serie 'Gemeente, ambt en leiderschap'. Het eerste deel, 'Ambtsdragers als wegwijzers' van Kees de Ruijter, stond in nummer 1 van deze jaargang. Deel 2, in de vorige DIENST, ging over leiderschap en is geschreven door Ad van der Lugt. In het laatste deel van deze serie zal Hanno Cramer vanuit het thema leiderschap naar het reilen en zeilen van de ambten kijken.

Gemeente, ambt en leiderschap (3)

Voorgangers die achter de feiten aanlopen!

Peter van de Kamp

Geestelijk leidinggeven: voorop-lopen en richting-geven

Laat ik met de deur in huis vallen. Als ambtsdragers wegwijzers moeten zijn, dan hebben we in de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv) een probleem, omdat ambtsdragers niet voorop lopen, maar achter de feiten aanlopen. Dat is mijn conclusie als ik nadenk over de vraag of ambtsdragers de weg van Gods koninkrijk wijzen.

Waarop baseer ik deze conclusie? Om dat duidelijk te maken, beschrijf ik eerst (1) wat ik waarneem van de activiteiten van ouderlingen. Of nauwkeuriger: wat ik waarneem van het geestelijk leiding geven door de

kerkenraad. Vervolgens (2) geef ik aan wat ik zou willen zien en (3) wat daar de achtergrond van is. Ik stel ook (4) de vraag of diaconen de weg wijzen en ik sluit af (5) met een korte terugblik.

1 Op de winkel passen?

De ouderlingen vormen samen de 'raad van oudsten' die geestelijk leiding geeft aan de gemeente. Presbyters vormen samen een 'presbyterium' (1Timoteüs 4:14). Als fulltime-oudsten kunnen we predikanten daar

gewoon bij rekenen.

Ik heb geen onderzoek gedaan naar de situatie in de GKv als het gaat om de vraag of de kerkenraad geestelijk leiding geeft aan de gemeente. Ik kan geen rapport overleggen

met 'harde cijfers'. Maar ik doe wel waarnemingen op dit punt – waarnemingen tijdens preekbeurten en spreekbeurten her en der in het land. Ik vraag me af hoeveel kerkenraden werken met zoiets als een geestelijk meerjarenplan. Daar bedoel ik niet een plan van Meden en Perzen mee. Een onwrikbaar blok beton. Het gaat mij om goed beleid, afgestemd met de gemeente, om te werken aan geestelijke groei. Beleid dat goed doorgesproken is en vastligt, maar dat zonodig wel bijgesteld kan worden. Dat hoort bij een groeiproces. Maar door hoeveel kerkenraden wordt op deze manier gewerkt? Waar vind ik ouderlingen die met overtuiging kunnen duidelijk maken hoe de geestelijke situatie van hun gemeente

Hoeveel kerkenraden werken met een geestelijk meerjarenplan?

eruit ziet en wat er gedaan wordt om die situatie verder te brengen of om te buigen? Dat zou weg-wijzen zijn. En richting-geven.

Mijn intuïtieve waarneming is dat ouderlingen toch teveel bezig zijn met het blussen van brandjes. Dat ze ervoor willen zorgen dat er geen conflicten komen in de gemeente en daarbij alle partijen te vriend willen houden. Op de winkel passen. En bezwaarschriften neutraliseren. Maar dat is geen weg-wijzen. Dat is achter de feiten aanlopen...

Mijn vrees is dat er meer kerkenraden zijn die zonder route werken dan kerkenraden die wel een route (een beleidsplan) hebben. Maar wie kan de weg wijzen zonder route?

Neerslachtige sfeer

Een andere waarneming is dat er een nogal neerslachtige sfeer rond ambtsdrager-zijn hangt: soms lijkt het of ouderling-zijn en diacon- worden zo ongeveer het ergste is wat iemand kan overkomen. Dat sfeertje uit zich in uitspraken als: 'Je bent wel gek als je daarin trapt'. Ik realiseer me dat deze sfeer van plaatselijke kerk tot plaatselijke kerk kan verschillen.

Inspirerende voorgangers die de geestelijke koers van de gemeente bepalen

Ik vermoed een samenhang tussen beide waarnemingen: als ambtsdrager- worden betekent dat je op de winkel mag passen en brandjes moet blussen, wie wil er dan ambtsdrager worden? In dit geval is de vraag stellen haar ook beantwoorden.

Op dit punt hebben we in de GKv in de afgelopen decennia weinig vooruitgang geboekt. Al in de jaren negentig van de vorige eeuw

bestond er in onze kerken onvrede over de feitelijke situatie van het kerkenraads- werk. Onvrede die zich vaak toespitste op de overvolle agenda van de brede kerkenraadsvergaderingen. Daarom werd er gewerkt aan een meer gewenste situatie. Er is een 'Nieuw Bestuursconcept voor de brede kerkenraad' (januari 2000) op tafel gelegd. In dat concept werden allerlei oneigenlijke zaken van de kerkenraads-

tafel weggehaald op basis van de visie dat de kerkenraad er is om geestelijk leiding te geven aan de gemeente. En geen manager is die alle beheersmatige zaken van de kerkelijke organisatie onder controle moet zien te houden. Maar achteraf bekeken, had dit nieuwe bestuursconcept waarschijnlijk toch te veel een management-insteek en is er te weinig aandacht geweest voor de visie op het ambt die erbij hoort. Al met al heeft dit proces te weinig opgeleverd.

2 Voorop-lopen en richting-geven

Wat zou ik dan graag willen zien als het gaat over geestelijk leiding geven door de kerkenraad? Wat mij betreft gaat het er vooral om dat de ouderlingen een helder beeld hebben van de geestelijke situatie van de gemeente en die ook goed geanalyseerd hebben. Dat zij als wegwijzers kunnen zeggen: als gemeente hebben we dit en dat nodig. Dat betekent dat ze goed geïnformeerd moeten zijn over de situatie van de gemeente (via gesprekken met gemeenteleden). En dat ze met elkaar als kerkenraad moeten doorpraten over de geestelijke toestand van de gemeente. Als 'raad van oudsten' bespreken zij vragen als: zijn wij in voldoende mate een biddende gemeente? Zijn wij een gemeente waar het Woord van God centraal staat en waar dat Woord ook echt in de levens van de gemeenteleden een rol speelt? Zijn wij als gemeente een gemeenschap waar de verzoening met Christus concreet gestalte krijgt in een liefdevolle en vergevingsgezinde omgang met elkaar? Kunnen mensen in ons midden echt hun verhaal kwijt of kan dat alleen maar een verhaal zijn zoals wij het willen horen of 'zoals het hoort'?

En als er bepaalde wensen en verlangens zijn (meer bidden, meer vergeving, meer onderlinge opvang, enz.), dan wordt er een veranderingsproces ingezet. Dat is voorop-lopen en richting-geven.

Inspirerende voorgangers

Een kerkenraad als 'raad van oudsten' moet z'n kracht zoeken in dit geestelijk leiding geven aan de gemeente. Niet willen fungeren als een college van algemeen kerkelijk beleid dat alles beheert en beheerst en controleert en organiseert. Maar een team van inspirerende voorgangers die de geestelijke koers van de gemeente bepalen en vasthouden (en

verder zo veel mogelijk delegeren).

De consequentie daarvan is dat een kerkenraad voortdurend moet nagaan of hij niet met oneigenlijke zaken bezig is. Eindeloze vergaderingen over beheer en financiën passen m.i. niet bij het geestelijk leiding geven aan de gemeente. Delegeren is delegeren: als een kerkenraad vervolgens alle werk van commissies en werkgroepen overdoet, is dat in feite een blijk van wantrouwen richting de mensen aan wie bepaalde verantwoordelijkheden en taken zijn gedelegeerd. Een kerkenraad moet zichzelf voortdurend de vraag stellen of datgene wat

hij doet inderdaad past bij het geestelijk leiding geven waartoe de kerkenraad geroepen is.

Meerjarenplan

Een hulpmiddel hierbij is dat een kerkenraad met een meerjarenplan (drie jaar of vijf jaar) werkt waarin de geestelijke belangen van de gemeente worden behartigd en waarin de doelen voor geestelijke groei worden omschreven. Want als wegwijzers moet je wel een route hebben. Vervolgens is de kunst om zo'n meerjarenplan vast te houden. Een voorbeeld: in het kader van een driejarenplan voor groei in geestelijke volwassenheid wordt vastgelegd dat in 2011-2012 veel aandacht besteed zal worden aan het gebed. Halverwege het jaar wordt door een groep gemeenteleden het voorstel ingediend om in de gemeente werk te maken van bijbellezen.

Op zo'n moment is het belangrijk om aan het afgesproken en met de gemeente besproken driejarenplan vast te houden en geen ad-hoc-beleid te voeren dat voortdurend (afhankelijk van impulsen uit de gemeente) gewijzigd wordt.

Als gemeente hebben we dit en dat nodig

3 Geestelijk leiding geven

Als ik zou moeten aangeven wat geestelijk leidinggeven betekent, dan zou ik zeggen: op een geestelijke manier voorop-lopen om anderen richting te geven in geestelijk perspectief. Dat wil zeggen: 'geestelijk' leiding geven slaat zowel op de inhoudelijke kant van leiding geven als op de manier waarop een ambtsdrager daarmee bezig is.

-Inhoud: Richting geven in geestelijk perspectief betekent voor mij: richting geven in levensoriëntatie – in zingeving vanuit het geloof in de drie-enige God: Vader, Zoon, Geest. Mensen op zo'n manier leiding geven en perspectief bieden dat ze op weg blijven naar Gods koninkrijk en gericht blijven op Gods koninkrijk.

-Manier: Richting geven op een geestelijke manier betekent voor mij dat de 'voorganger' zelf geïnspireerd wordt door het geloof in de drie-enige God: Vader, Zoon, Geest. Hij is zelf op weg naar Gods koninkrijk en wil anderen op die weg meenemen. Geestelijk leiding geven betekent dat de

voorgangers van de christelijke gemeente alle gemeenteleden (wie het ook is) steeds weer bij een niet-geestelijke of menselijke manier van leven willen wegtrekken. Dat is een leefwijze waarbij niet verder gekeken wordt dan jezelf en dan dit leven. Daartegenover staat juist een geestelijke manier van leven waardoor je in het perspectief gezet wordt van het werk van de drie-enige God. Dat betekent vooral ook dat je jezelf aan die God overgeeft en dat je verder kunt en mag kijken dan dit leven door gericht te zijn op Gods koninkrijk. En dat begint bij die voorgangers zelf.

Als ik het wat meer definitie-achtig zeg: geestelijk leiding geven is voorop lopen om anderen richting te geven in een christelijk leven dat in het teken staat van het dienen van God en de naaste en dat gericht is op de terugkeer van Christus en op de komst van zijn koninkrijk. En dat kan alleen als je zelf (als geestelijk leider) dat christelijke leven van binnenuit kent.

Gods koninkrijk

Op deze manier zijn ouderlingen richtingwijzers/wegwijzers van Gods koninkrijk. Op deze geestelijke manier geven ze leiding. Het Nieuwe Testament identificeert de ouderlingen niet allereerst met pastoraat, maar juist met voorop-lopen en richting-geven. Ik ben niet de eerste die ervoor pleit om ambt en taak in de kerk te ontkoppelen. Het rijtje klinkt zo gemakkelijk en bekend: een diaken doet diaconaat, een ouderling doet pastoraat en een predikant preekt en onderwijst. Maar zo'n rijtje vertelt niet alleen hoe de situatie bij ons vaak geworden is, maar ook dat de gemeenteleden zelf als uitvoer-

ders van basis-activiteiten in de kerk buiten beeld dreigen te raken (zie ook het tweede artikel in deze serie van Ad van der Lugt). Bovendien maakt zo'n rijtje duidelijk dat dat voorop-lopen en richting-geven niet meer bovenaan staat. En juist die richting-gevende positie en taak is typerend voor ouderlingen. Het is vanuit die positie en taak dat zij zich ook bezighouden met pastoraat (en met het uitdragen van het evangelie en met de opbouw van de gemeente).

Herders

Ik voeg nog een lees-observatie toe. Het valt mij op dat het Nieuwe Testament het

Als wegwijzers moet je wel een route hebben

beeld van de herder vooral koppelt aan dat voorop-lopen en richting-geven. Wat een ambtsdrager doet of in elk geval zou moeten doen, is precies wat een herder doet voor zijn kudde: voorop-lopen en richting-geven.

Wat een herder doet, kun je typeren met de volgende woorden: vooroplopen, verzamelen, verzorgen, verdedigen.

-Vooroplopen: een herder wijst zijn kudde de weg en in sommige situaties baant hij zelf de weg. In elk geval: hij weet de route die goed is voor zijn schapen.

-Verzamelen: een herder houdt de schapen bij elkaar en maakt er een kudde van. Daar hoort ook bij dat hij verdwaalde schapen opzoekt en terugbrengt (zie Lucas 15:3-7).

-Verzorgen: een herder zoekt weidegrond en drinkplaatsen voor zijn kudde. Hij ontfermt zich over zieke en kreupel dieren. Kortom: hij weet wat zijn kudde nodig heeft om te leven en te overleven.

-Verdedigen: een herder beschermt zijn kudde tegen gevaar en verdedigt zijn schapen tegen rovers en wilde dieren.

De herder-bij-uitstek is Christus. Hij heeft de herder-metafoor dan ook herhaaldelijk gebruikt om zijn werk te typeren (Marcus 6:34, Matteüs 9:36, 15:24). Hij is de goede Herder (Johannes 10).

Er zijn niet veel plaatsen in het Nieuwe Testament waar de herder-metafoor wordt toegepast op de relatie tussen mensen en Gods volk. Het leven van Petrus wordt

door Christus gekoppeld aan herder-zijn (Johannes 21:15-23). Oudsten(!) krijgen een herdersfunctie om de gemeente van Christus voor te gaan en te leiden (Handelingen 20:28, Efeziërs 4:11, 1Petrus 5:2). Kortom: de herder-metafoor wordt in het NT gebruikt om ambtsdragers te typeren als wegwijzers!

Dat is de achtergrond van wat ik graag zou willen zien als het gaat over geestelijk leiding geven door de kerkenraad. Ambtsdragers zijn wegwijzers, zoals Kees de Ruijter in het eerste artikel in deze serie vanuit het Nieuwe Testament de ambtsdragers in de kerk heeft getypeerd.

4 Wijzen diakenen de weg?

In onze huidige kerkelijke praktijk zijn ook de diakenen ambtsdragers, hoewel daar de nodige vragen over te stellen zijn. Die vragen laat ik nu liggen. De vraag is wel of de diakenen wegwijzers zijn op hun 'eigen' terrein van het diaconaat. Ik kijk daarbij naar twee aspecten: ons bestedingspatroon en de samenleving.

-Ik denk dat diakenen een belangrijke wegwijzende rol hebben als het gaat om ons financiële beheer als christenen. Ons beste-

dingspatroon. Omdat het cruciaal is dat christenen wat betreft geld en goed een tegencultuur in stand houden die gekenmerkt wordt door de sleutelwoorden van diaconaat: barmhartigheid en gerechtigheid. Niet de onbedwingbare drang van het 'meer, meer, meer', maar juist een 'economie van het genoeg'. Mijn indruk is dat diakenen zich (nog) te weinig laten horen over dit thema: christelijk financieel bewustzijn. Maar de andere kant daarvan is wel dat er binnen een gemeente ook openheid moet zijn

Juist die richting-gevende taak is typerend voor oudsten

Oudsten als herder om de gemeente voor te gaan en te leiden

om hierover met elkaar, gestimuleerd door de diakenen, in gesprek te gaan.

-Diakenen zijn ook wegwijzers als het gaat om de **samenleving** waarin wij kerk zijn. Zij kunnen een voorbeeldfunctie hebben als het gaat om de manier waarop je met de ogen van

Christus naar de samenleving kijkt. Waar zit de hoogste nood? Hoe zouden we barmhartigheid en gerechtigheid kunnen laten zien? Mijn vermoeden is dat diakenen op dit belangrijke thema nog aan kracht kunnen winnen.

5 Terugblik

Op weg naar zijn koninkrijk in definitieve vorm geeft Christus ambtsdragers aan zijn gemeente, die de weg van dat koninkrijk wijzen. Ambtsdragers zijn wegwijzers. Inderdaad, zo zou het moeten zijn. In dit artikel stelde ik de vraag: maar is dat ook echt zo?

Wijzen ambtsdragers de weg van Gods koninkrijk? Mijn antwoord is: nee. Want meestal lopen ambtsdragers in de praktijk achter de feiten aan.

Het wijzen van de weg is herderswerk. Voorop-lopen en richting-geven. Dat zijn de twee sleutelwoorden van geestelijk leidinggeven. Want geestelijk leiding geven, is voorop lopen om anderen richting te geven

in een christelijk leven dat in het teken staat van het dienen van God en de naaste en dat gericht is op de terugkeer van Christus. In leiderschapstermen: samenbindend sturen en constructief coachen (zie het artikel van Ad van der Lugt).

Meestal lopen ambtsdragers in de praktijk achter de feiten aan

Dat voorop-lopen en richting-geven gebeurt niet of te weinig. Hoe kunnen we met elkaar die situatie veranderen? Wat hebben we nodig om de feitelijke situatie van het ambtelijk functioneren in de kerk steeds dichterbij dat normatieve ideaal te krijgen: ambtsdragers als wegwijzers? Ik ben benieuwd hoe we verder kunnen komen.

Wat een ambtsdrager doet, is precies wat een herder doet voor zijn kudde: voorop-lopen en richting-geven.

Bijbel op bezoek Vrijmoedigheid

Theo Basoski

2Tim.4:2 Verkondig de boodschap, blijf aandringen, of het nu uitkomt of niet, wijs terecht, straf en vermaan met alle geduld dat het onderricht vereist

Het is een onderwerp dat vaak ter sprake komt. Op welke manier kun je een ander aanspreken en misschien wel terechtwijzen? Trouwens, kunnen we de ander nog bereiken met de boodschap van de Bijbel?

Paulus geeft Timoteus allerlei praktische aanwijzingen hoe hij als dienaar van God leiding moet geven aan de gemeente. Timoteus moet vooral niet driftig worden. Een warme en respectvolle manier van optreden wordt gevraagd: oude mannen moet je aanspreken als een vader, jonge mannen als een broer, oude vrouwen als een moeder en jonge vrouwen als een zus (1Tim.5:1). Enige tact is ook niet verkeerd. Mensen zijn verschillend en dat mag ook uitkomen in de manier waarop je ambtelijk werk verricht. Bovendien vraagt het werk van een dienaar van God ook geduld.

Opdringerig

Paulus zegt ook dat Timoteus moet blijven aandringen, of het nu uitkomt of niet. Kijk, die eerste opmerkingen over respect, die kunnen we nog wel meemaken, maar dit komt toch snel wat opdringerig over. Misschien past dat wat beter in een tijd waarin men wat anders met gezag omging. Natuurlijk moeten we goed op de hoogte zijn van de tijd waarin wij leven en er rekening mee houden hoe ons optreden overkomt. Maar wat Paulus hier doet, is niets anders dan aandacht vragen voor de boodschap zelf. En die is zo waardevol, dat die verkondigd moet blijven worden, dat er aangedrongen, gestraft, vermaand en onderwezen moet blijven

worden. De boodschap zelf is te waardevol om het niet te doen. Mensen die niet willen luisteren (en die zijn er, 2Tim.4:3,4) lopen groot gevaar, omdat zij los van Christus komen te staan. Zij moeten daarvan doordrongen worden. Het is de boodschap zelf die erom vraagt om steeds weer onder de aandacht gebracht te worden.

Weerstand overwinnen

Aan de ambtsdragers wordt vrijmoedigheid gevraagd om de boodschap van het evangelie uit te dragen. Als wij ons ongemakkelijk voelen bij de boodschap die wij brengen, dan is de kans groot dat die niet overkomt. Natuurlijk moeten we weten welke gevoeligheden en weerstanden er kunnen zijn tegen het evangelie, maar zonder vrijmoedigheid winnen de weerstanden het. Daarom zou het gebed om geloof, het gebed om het overwinnen van de weerstanden in je eigen leven, het gebed om zelf gegrepen te worden door het evangelie, wat hoger op de agenda van de kerkenraad mogen staan. Geve God ons wijsheid om respect en tact en vrijmoedigheid te combineren. Want de boodschap is belangrijk.

Bijscholing Peppi en Kokki...

Anne Jan Kruizinga

Levenslang leren, ook in de kerk

Dat was natuurlijk een inkoppertje toen ik op een jeugdavond het opnam voor de 'wat oudere' dominees. "Wat weet een dominee van een jaar of zestig nou over wat mij vandaag bezig houdt", kwam toen als vraag voorbij. "Zo'n man is toch al bijna antiek? Zijn opleiding van veertig jaar geleden ging toch niet over de dingen van vandaag?"

Ik antwoordde onder andere dat onze dominees jaarlijks de mogelijkheid krijgen voor 'bijscholing'. En ik noemde als voorbeeld mijn eigen predikant die daar regelmatig dankbaar gebruik van maakt. Ja, en ik noemde ook nog de naam en de afkorting van

die bijscholing: de PEP, dat staat voor Permanente Educatie Predikanten. Tja, en dat laatste had ik beter niet kunnen doen. "Ha, ha, Peppi en Kokki: dat is zo antiek...". Het gaat dan over een komisch televisieduo uit de jaren zeventig van de vorige eeuw.

PEP: Permanente Educatie Predikanten

'Predikanten kunnen niet blijven teren op boeken en kennis die zij lang geleden hebben opgedaan tijdens de theologische studie', kunnen we lezen op de website van de Theologische Universiteit in Kampen. Vanuit hun overtuiging dat 'levenslang leren' van groot belang is voor theologen, predikanten en andere werkers binnen de kerken, biedt de TUK al weer voor het derde leerjaar de mogelijkheid om cursussen en modules te volgen. Daarbij is gekozen voor de drie aandachtsgebieden 'actuele theologie', 'cultuur en context' en 'competenties'. Overigens geldt voor

deze vorm van bijscholing geen verplichting.

Binnen de Protestantse Kerk in Nederland wordt de discussie tot het verplicht stellen van nascholing voor predikanten op dit moment wel gevoerd. Sterker nog, de generale synode van de PKN had daartoe een nieuwe regeling per 1 september jl. al ingevoerd. Maar het Generaal College Bezwaren en Geschillen binnen de PKN heeft deze invoering vooralsnog ongeldig verklaard. En wel op grond van het volgen van een onzorgvuldige procedure.

Taakverzwaring

De aanleiding hiervoor was een bezwaar van een predikant tegen het tegelijk opheffen van de oude regeling: het recht van predikanten om eens in de vijf jaren gedurende een aaneengesloten periode van drie maanden vrijgesteld te worden van alle taken om

te kunnen studeren. De kerkenraad dient dan in voorkomende gevallen voor vervanging te zorgen. Naar verwachting zal deze vervanging niet geregeld worden indien de predikant zo nu en dan één of meerdere dagen afwezig is in verband met het volgen van een cursus. Het werk blijft dan liggen en stapelt

zich op. Kortom: de nieuwe regeling zal tot een 'taakverzwaring' kunnen leiden.

Met andere woorden: eerst maar eens een gesprek over het wijzigen van de Kerkorde op dit gebied en als een dergelijke wijziging wordt doorgevoerd, dan pas de introductie van een nieuwe regeling. Naar verwachting zal een dergelijke kerkordewijziging op korte termijn worden ingevoerd. De invoering van de nieuwe regeling voor (verplichte) permanente educatie zal dan spoedig volgen.

Geen verplichting

Nogmaals binnen onze kerken bestaat die verplichting niet. Ik las ergens dat het programma zo aantrekkelijk zou moeten zijn dat de predikanten zelf inzien dat ze deze vorm van bijscholing niet kunnen missen. Als ik heel eerlijk ben, overtuigd dit statement mij niet. Ik zou hierover nog wel eens meer meningen willen horen. En ik weet heel goed dat predikant geen beroep maar een ambt is. Maar naar mijn mening wil dat dan nog niet zeggen dat je daar bij hun scholing wel professioneel en bij een vorm van nascholing niet professioneel mee hoeft om te gaan. Ik ken verscheidene universitair geschoolde professionals (op bijvoorbeeld juridisch, sociologisch of medisch gebied) die zonder de verplichte nascholing hun bevoegdheid, om hun vak/taak uit te oefenen, kwijt raken. De belangrijkste reden daarvoor is dat zij anders in toenemende mate het risico lopen om

brokken te maken in een sterk en snel veranderende maatschappij én de vele ontwikkelingen binnen hun werkveld.

Ontwikkeling

Nog een citaat van de website van de TUK: "Predikanten hebben een bijzondere taak. Zij mogen zich fulltime inzetten voor de verkondiging van het Woord van God. De uitdaging waar zij voor staan, is dit Woord te brengen in een gemeente die midden in de samenleving staat. De variatie en ontwikkeling in dit werk vragen van predikanten dat zij ook zelf voortdurend blijven leren over de verschillende aspecten van hun bediening."

Inderdaad: ze werken in én met een gemeente die 'midden in de samenleving' staat. Nogmaals, ik hoop dat het gesprek over die verplichting nog eens goed gevoerd gaat worden binnen onze kerken.

Van de PEP bestaan trouwens meerdere varianten. Ook managers van bedrijven kennen een dergelijk bijscholingsprogramma. PEP staat dan voor Persoonlijk Efficiency Programma. Het gaat om een uitgebreid programma rond de vraag: hoe kan ik meer werk verrichten in minder tijd en hoe houd ik grip op projecten, mensen, de agenda en vooral: op mezelf! Gelet op de werkdruk die veel predikanten ervaren zou iets dergelijks ook nog een mooie cursus voor hen kunnen zijn binnen het aandachtsgebied 'competenties'.

KOK: K(c)onstante Ontwikkeling Kerkenraden

Maar in hoeverre gelden bovengenoemde argumenten ook voor kerkenraden en hun leden. Laat ik dan toch maar even aansluiten bij de opmerkingen van die jongeren aan het begin van dit verhaal over Peppi en Kokki.

Dat levert een aardig geheugensteuntje op. Wordt het naast PEP ook niet tijd voor KOK? De K(c)onstante Ontwikkeling van Kerkenraden (en kerkenraadsleden)? Want ook hier liggen tegenwoordig vele mogelijkheden.

Uit ervaring weet ik dat deze door een (te) klein percentage van onze kerken worden gebruikt. Vaak hoor je dan dat 'we het te druk hebben met het kerkenraadswerk'. Ik zal ook de laatste zijn die gaat zeggen dat die kerkenraadsagenda's van tegenwoordig wel een beetje meevallen. En ik weet ook

Is de agenda zo vol omdat de kerkenraad zich niet met de juiste zaken bezig houdt?

heel goed dat de meeste ambtsdragers er nog een drukke baan en/of gezin naast hebben. Maar, het zou best eens zo kunnen zijn dat door het volgen van de juiste trainingen en/of cursussen ook op dit gebied winst gehaald kan worden.

Volle agenda

Want die agenda zou ook wel eens zo vol kunnen zijn omdat de kerkenraad zich niet met de juiste zaken bezig houdt. Of, omdat de juiste kennis ontbreekt om een onderwerp goed te behandelen en af te handelen. Een dergelijk onderwerp sleept zich moeizaam voort van agenda naar agenda naar agenda, enz. Of nog erger: het komt ergens onderaan een actielijstje te staan en op een gegeven moment weet eigenlijk niemand van de op dat moment zittende ambtsdragers meer waar het precies over gaat. En dan wordt dat onderwerp er maar afgehaald. Het zou best eens zou kunnen zijn dat er ergens in de gemeente iemand of een commissie al tijden op een antwoord zit te wachten. Zo hoort het niet natuurlijk.

Laat ik eens een drietal mogelijkheden onder de loep nemen:

a) Professionele ondersteuning

Laten we maar blij zijn met de mogelijkheden die onze kerkelijke organisatie ons op dit vlak te bieden heeft. Naast een eigen Theologische Universiteit bezitten we ook nog een Diaconaal Steunpunt en het Centrum Dienstverlening Gereformeerde Kerken. Inderdaad, we kunnen op dit punt spreken over 'ons bezit'. Deze organisaties zijn door onze kerken in het leven geroepen en worden door onze kerken gefinancierd. Iedere kerk betaalt

jaarlijks zijn bijdrage om deze organisaties in stand te houden. Wat dat betreft zou je kunnen zeggen dat het niet zo verstandig is om daar dan geen gebruik van te maken. Een bezoek aan hun websites (www.centrum-g.nl en www.diaconaalsteunpunt.nl) is zeker de moeite waard. We vinden daar een breed scala aan trainingsmogelijkheden voor kerkenraden (en gemeenteleden) op het gebied diaconaat, pastoraat, ambten en gemeente, kinderen en jongeren, evangelisatie en gemeentegroei, enz. Daarnaast zijn beide organisaties door hun jarenlange ervaring aan te merken als echte kenniscentra.

b) Samenwerken binnen een classis

Langzaam maar zeker gaan steeds meer classes over tot het aanstellen van een Deputaten Toerusting. Dat is een initiatief dat zeker toe te juichen is. Zo krijgen ook de

ambtsdragers uit de kleinere kerken de mogelijkheid om aan dergelijke trainingen deel te nemen. Maar nog (te) vaak worden deze deputaten alleen gebruikt om nieuwe ambtsdragers een beetje 'op weg' te helpen. Maar er zijn natuurlijk veel meer mogelijkheden. Te vaak kom ik in het land tegen dat ambtsdragers uit de vaak wat kleinere (vacante) kerken wel wat hulp kunnen gebruiken bij beleidsvorming over onderwerpen waar zij tegenaan lopen. Onderwerpen waar je als plaatselijke kerkenraad een aantal jaren ge-

Vergeet niet de broeders die in een rustperiode zitten uit te nodigen

leden nauwelijks over na hoefde te denken zoals de geloofsdoop, samenwonen, echtscheiding, het afnemende bezoek van de middagdienst, het instellen van leerdiensten, enz. En hoe zit het bij tal van deze zaken met de tuchtoefening. Kijk, dat zijn nu mooie onderwerpen om eens een thema-avond over te houden binnen een classis. Meestal is er wel voldoende kennis en expertise binnen een classis aanwezig om daarover een avond te kunnen organiseren. Vergeet dan ook vooral niet uit te nodigen die broeders die vaker in 'een' ambt hebben gediend, maar nu in een rustperiode zitten. Meestal willen ze graag aan deze vormen van kennis- of competentieverbreiding meedoen.

c) De plaatselijke toerusting

Tot slot hebben we de mogelijkheden binnen de kerkenraden zelf. Ook daar wordt naar mijn mening lang niet altijd maximaal gebruik van gemaakt. Tel alle kennis en expertise die er op dit gebied in een gemeente aanwezig is maar eens bij elkaar op. Wat geeft dat veel mogelijkheden om eens een onderwerp at de plaatselijke gemeente raakt met elkaar uit te werken.

Eén onderwerp wil ik in het bijzonder noemen. Zo langzamerhand hebben bijna alle kerken waar ik via mijn werk contacten mee heb, grote problemen bij de vervulling van de vacatures voor ambtsdragers. In meerdere gemeenten behoren verkiezingen voor

ambtsdragers tot de verleden tijd. Men is het al gewoon gaan vinden dat hun ambtsdragers door middel van een enkelvoudige kandidaatstelling benoemd worden. De kerkenraden die kampen met blijvende vacatures groeien ook. Maar als je dan de vraag stelt wat de kerkenraad er zelf actief aan doet om (jonge) broeders

toe te rusten, zodat zij op een gegeven moment in één van de ambten kunnen dienen, dan blijft het vaak opmerkelijk stil.

Zou het misschien ook zo kunnen zijn dat meerdere broeders als ze voorzichtig gepolst worden 'niet thuis' geven omdat zij niet overzien wat de ambten inhouden en hoe er binnen een kerkenraad wordt gewerkt? Omdat ze, vooral door onwetendheid, er als een berg tegenop zien? Alsof het uitspreken van een woordje van twee letters 'ja' op de bevestigingszondag iemand ouderling of diaken maakt... Ik ben er inmiddels van overtuigd geraakt dat op dit punt nog veel winst gemaakt kan worden. Winst voor de betrokkenen zelf, voor de kerkenraad en uiteindelijk ook winst voor Christus gemeente.

PEP en KOK: om serieus werk van te maken. Zo lang het nog niet verplicht is, zouden onze predikanten en kerkenraden er misschien goed aan doen om zich er zelf toe te verplichten.

Stichting HiP

"Achter elk gordijn leeft een mens"

Martha van Vuuren

Hulp bieden in de praktijk

Stichting HiP (Hulp in Praktijk) organiseert hulp vanuit kerken voor mensen die praktische hulp nodig hebben en hun hulpvraag bij HiP indienen. De mensen die hulp bieden zijn mensen die lid zijn van een kerkelijke gemeente en zich als hulpbieder hebben aangemeld. Martijn Leppink, diaken van de gereformeerde kerk in Utrecht-Noordwest vertelt hoe dit in de praktijk in zijn gemeente werkt en welke invloed dit heeft op het gemeenteleven.

"Als kerk hebben we een aantal jaar geleden beleid opgesteld met als doel vast te stellen hoe we relevant kerk kunnen zijn in de stad Utrecht. We hebben toen een missie opgesteld die bestaat uit drie punten: in Jezus, met elkaar, voor Utrecht. In het laatste punt

komt naar voren dat we als kerk missionair willen zijn. Tegelijk willen we ook elkaar dienen, dat zit in punt twee: met elkaar. We hebben toen als diaconie onze gemeentelieden opgeroepen om zich praktisch en dienend in te zetten. We hebben er voor gekozen

Een voorbeeld van hulp bieden: samen boodschappen doen

om dat via HiP te doen. Er hebben zich toen direct ongeveer zeventig mensen aangemeld. De manier van werken van HiP past erg binnen onze gemeente. We hebben een gemeente met veel jonge mensen: studenten, jonge stellen die net getrouwd zijn, sommige met jonge kinderen. Ze hebben het vaak druk, maar willen wel graag iets doen. Dat kan als je af en toe een middag kan worden ingeschakeld om iemand te helpen.

De gemeente werkt vanaf ongeveer 2005 met huiskringen. Onze huiskringen zijn kleine groepen van ongeveer acht tot tien personen die samen een kring vormen door eens in de twee weken samen te eten en bijbelstudie te doen. Deze huiskringen werden ook ingeschakeld om als groep hulp te bieden."

Hulpaanbod

'De hulp die wordt geboden, varieert van het doen van boodschappen tot het helpen met klussen in de buurt. Naast inzet via HiP hebben we een huiskring die af en toe kookt voor het Leger des Heils. Een andere huiskring helpt in een buurthuis in Lombok mensen met hun financiële administratie en belastingaangifte. Dit werk is zo belangrijk in een stad als Utrecht. Achter elk gordijn leeft een mens, een beetje aandacht kan zoveel betekenen. Zelf heb ik een jaar lang iemand met een verblijfsvergunning geholpen met zijn administratie en financiën. Dit was voor mijzelf een heel leerzame en dankbare periode. Soms zag ik er tegenop om erheen te gaan, maar als ik terug fietste, besepte ik altijd dat dit de meest praktische kant van mijn geloof is, om zo direct iemand te kunnen helpen.'

Hulpvraag signaleren

"Dit jaar zijn we als kerk verhuisd naar de wijk Zuilen. Als diaconie zien we in Zuilen dat er vooral ook buiten de gemeente veel

nood en eenzaamheid is. Als kerk willen we graag een structurele plek zijn waar mensen terecht kunnen, een kerk met de deuren open en relevant in deze tijd. HiP helpt ons bij het afstemmen van de hulpvragen op het hulpaanbod, maar we leren nu ook steeds meer om zelf hulpvragen te signaleren. Op die manier ontwikkelen we zelf door op HiP. In de afgelopen jaar is onze gemeente hierin gegroeid. Het is makkelijker om hulp aan te bieden als je het gewend bent."

We leren nu ook steeds meer om zelf hulpvragen te signaleren

Enthousiast

"We zien dat we niet altijd het wiel zelf hoeven uit te vinden. Als vrijgemaakte kerk hebben we dat denk ik vaak wel gedaan. Maar wij kunnen elkaar als kerken ook helpen en aanvullen door samen te werken. Onze hele gemeente helpt bijvoorbeeld met het verzamelen van voedsel voor de Voedselbank. Vervolgens helpt een aantal gemeentelieden om voedselpakketten in te pakken en weg te brengen naar de Voedselbank. Ze doen dit samen met mensen van de Rooms-katholieke kerk en de PKN hier in de buurt. De Rooms-katholieke kerk hier bestaat voornamelijk uit oudere mensen, zij vinden het geweldig om te zien dat zoveel jonge mensen zo enthousiast zijn."

Martha van Vuuren is vrijwilligster voor Stichting HiP

Praktijkverhaal van hulpbieder (56 jaar)

Hilbert Annen helpt verhuizen

"Ik ben al twee jaar als vrijwilliger ingeschreven bij HiP en heb al heel wat klusjes gedaan. Een voorbeeld van een wat grotere klus is een verhuizing die ik gedaan heb. Ik bezit een gesloten aanhanger, helpen bij een kleine verhuizing behoort hierdoor tot de mogelijkheden.

Het verhaal was als volgt: Een bejaarde alleenwonende Marokkaanse man is niet meer al te goed ter been en moet van een bovenwoning naar een benedenwoning een straat verderop verhuizen. Voor deze klus werk ik samen met een andere vrijwilliger die is aangesloten bij een evangelische gemeente in de stad. Leuk om zo samen te werken.

De afgesproken tijd is één uur op de zaterdagmiddag. Er blijkt dat er nog niets is ingepakt. De woning moet in de loop van de volgende week leeg worden opgeleverd, dus het moet wel doorgaan. De man bedenkt ook dat de twee zitbanken er via het balkon uit moeten, dat krijgen we niet voor elkaar met z'n tweeën. Hij belt twee Marokkaanse jonge mannen, kennissen van zijn voormalige bureaus, die al vrij snel komen opdagen. Deze jongens zien de situatie meteen in met de zitbanken, middag en gaan aan en klaarzetten voor en helpen niet alleen maar blijven de hele de slag met inpakken de verhuizing. Hierdoor kunnen wij, als vrijwilligers via HiP, ons concentreren op het overbrengen van de spullen. In een plezierige sfeer met natuurlijk een pauze met Marokkaanse thee, weten we de verhuizing tegen zes uur af te ronden. De zaak is over!

De man toont zich zeer dankbaar en wil ons een vette fooi geven. Maar dat is natuurlijk de bedoeling niet. We hebben al uitgelegd dat we namens de kerk hulp verlenen en mijn mede-vrijwilliger reageert met 'shaloom'. De man spreekt naast Nederlands natuurlijk Arabisch en ik vertaal het met 'salaam'. Dat is duidelijk. We krijgen een emotionele omhelzing en we moeten in de toekomst zeker eens terugkomen om thee te komen drinken. Ik zie terug op een geslaagde klus en een hele leuke middag."

Kerkelijk werk

Eerst de mens, dan het evangelie

Anne van der Valk

Houding gemeente heel belangrijk voor toetreders

Hoe kun je mensen benaderen in deze moderne tijd. Wat zoeken mensen in de kerk? Wat hebben mensen van nu nodig als het gaat om pastoraat? En wat willen ze niet? Deze vragen, en andere, waren aanleiding tot het onderzoek dat ik uitgevoerd heb in Menorah-Zaanstad, een Christelijke Gereformeerde kerk te Zaanadam.

Menorah-Zaanstad is een herplantingsgemeente. Een aantal jaren geleden heeft de kerkenraad besloten om opnieuw te beginnen. De reden was dat het aantal leden steeds minder werd. Om los te komen van de oude plek, men moest ontworteld raken, werd besloten om het kerkgebouw te verkopen. Een bekende middelbare school werd voortaan de plaats van samenkomst. Een nieuwe dominee werd aangetrokken. Sinds 2004 is dominee Paul den Hertog hier predikant. Destijds lag de nadruk op revitalisering. Vandaag de dag wil men ook gemeente zijn met een missionair elan en betrokken zijn op elkaar en op de omgeving.

De gemeente is groeiende. Groeiende in geloof, in activiteiten, in leden en bezoekers. Meteen, toen ik een stap over de drempel zette van deze gemeente, werd mij verteld: niemand mag buiten de boot vallen. Anders gesteld: hoe organiseren wij het pastoraat zodanig dat iedereen het op adequate wijze kan ontvangen? Deze vraag werd de opdracht van mijn afstudeerproject. Bij de voorbereiding van deze opdracht horen twee onderwerpen: 1. het missionaire karakter van de

kerk van nu en 2. het specifieke karakter van deze kerk. Hieronder worden ze uitgewerkt.

Contacten

De meeste mensen komen in contact met het geloof door contacten met christenen. Lees goed: christenen, dat zijn wij! Deze contacten zijn langdurig en vriendschappelijk van aard. Bekering is een proces dat wel 2,5 tot 5 jaar kan duren. Deze begint meestal bij de veiligheid van God de Vader. Dan speelt de verbondenheid met medechristenen ook een grote rol. Moderne mensen voelen zich vaak alleen en ankerloos. Pas ná kennismaking met Jezus, komt een proces op gang dat gaat over zonde en schuld. Schuld en schaamte zeggen de mens niet veel meer. De moderne mens heeft moeite met macht en daarom ook met de autoriteit van de kerk. De houding van de gemeente is daarom heel belangrijk voor toetreders.

De gemeenschap biedt de toetreders een plek waar hij bij wil horen. Christenen moeten zich onderscheiden door ethisch hoogstaand gedrag, maar tegelijkertijd hebben zij ook

een open en betrokken houding naar anderen toe die buiten de deur van de kerk staan. De gemeente heeft een lage drempel en een hoge norm. Dus: niet van de wereld maar wel in de wereld. En nog meer: niet alleen in de wereld maar zelfs actief en uitnodigend in die wereld vertoeven. Dat kan alleen als de eigen identiteit staat. Die vraagt om helderheid in die situaties waarover de maatschappij andere opvattingen heeft. Stefan Paas stelt dat mensen die in de wereld leven, opgenomen kunnen worden in de christelijke gemeente om daar te groeien in kennis en in heiligheid. Uit: Stefan Paas 'Werkers van het laatste uur', Boekencentrum Zoetermeer (2008).

De eredienst is het hart van het gemeentelven. Paas stelt een inclusieve eredienst voor. Dit betekent dat de dienst en de prediking zich richten op zowel de gevestigde kerkleden als de belangstellenden. Dan kunnen christenen God ontmoeten en niet-christenen worden ook in de gelegenheid gesteld om God te ontmoeten. Goede preken spreken aan, zeker voor mensen die zoekende zijn. Voor en na de dienst moeten er uitgebreide mogelijkheden zijn voor ontmoetingen met elkaar.

Context

De gemeente Menorah-Zaanstad bevindt zich in een sterk verstedelijkt gebied. De agglomeratie Zaanstad is sterk gericht op Amsterdam. Veel mensen wonen in Zaanstad maar werken in Amsterdam. De kerkdiensten worden gehouden in een bekende middelbare school. Zo'n 240 mensen kunnen de dienst bezoeken. Zij zijn lid, gastlid of bezoeker. Lidmaatschap is niet verplicht om aan allerlei dingen te kunnen

meedoen. Het stafteam bestaat uit zes personen, te weten dominee Den Hertog, twee ouderlingen, een diaken en twee niet-amtsdragers (twee vrouwen). Zij vormen een goede afspiegeling van de gemeente. De eredienst is toegankelijk voor een breed publiek. Zoals dominee Den Hertog het zo mooi zegt: preken voor de mensen die er niet zijn. Iedereen mag op passende wijze meedoen. Het gevoel van 'ik hoor erbij' moet ontstaan.

Interviews

Na deze voorbereidende activiteiten werd het tijd om in gesprek te gaan met mensen die deze kerk bezoeken. Ik was benieuwd naar de visie van mensen en naar wat er al gebeurde op het gebied van het pastoraat. Om aan informatie te komen, heb ik interviews gehouden met allerlei mensen: actief, minder actief, geen lid, kort lid of lang lid, met of zonder zorgbehoefte en met diverse leeftijden. Zo kwam ik tot een goede doorsnee van de gemeente. Door de uitkomsten van deze interviews te analyseren, kon ik antwoorden geven op de vragen over het pastoraat.

De centrale vragen waren deze: op welke wijze kan Menorah-Zaanstad haar pastoraat verbeteren zodanig dat iedereen pastoraat op passende wijze ontvangt? Wat kan een pastoraal bezoeker doen?

Verbondenheid

Uit de analyse blijkt dat mensen behoefte hebben aan verbondenheid. Zij willen ergens bijhoren. Geaccepteerd worden zonder enige voorwaarde. Men wil geen veroordeling voelen. Er moet ruimte zijn voor hun verhaal. Dit geldt zeker voor de bezoekers.

Bekering is een proces dat wel 2,5 tot 5 jaar kan duren

Preken voor de mensen die er niet zijn

De mensen van Menorah-Zaanstad hebben een antwoord gevonden op deze behoefte. Zij staan open voor anderen, ze zijn oprecht geïnteresseerd in nieuwkomers, ze nemen de tijd voor de ander en willen de ander helpen. Ze zijn warm, open, eerlijk, betrouwbaar en ze laten zichzelf zien in contacten. Zulke 'aansprekende' kenmerken worden door alle geïnterviewden genoemd. Elke dienst heeft koffiedrinken voor én na de dienst. Dit zijn belangrijke momenten om aandacht te geven aan elkaar.

In de gemeente is een aantal groeigroepen. Het pastoraat speelt zich grotendeels hier af. De groeigroep is de plek van de eerste opvang. Daar wordt niet alleen over het geloof gepraat maar het is ook de plek om persoonlijk te worden en problemen in te brengen. In de kleine groep is vertrouwelijkheid en veiligheid. Waardes zoals elkaar bemoedigen, luisteren, zorgen delen, niet veroordelen, samen bidden en danken worden genoemd. De ander heeft een eigen verantwoordelijkheid om, bijvoorbeeld, hulp te vragen. Deelname aan een groep is vrijwillig en staat open voor iedereen.

Thuis voelen

Nieuwkomers en bezoekers voelen zich meteen thuis in Menorah-Zaanstad. Een groot goed! Vaak wordt men uitgenodigd door vrienden en bekenden. Het optreden van dominee Den Hertog is ook een reden voor mensen om te komen. Hij vertaalt de Bijbel naar het hier en nu en laat zien hoe je de Bijbel kunt toepassen. Vooral tijdens het koffiedrinken maken mensen graag een praatje met elkaar. Mensen worden aangemoedigd (niet: verplicht) om

deel te gaan nemen aan een cursus of andere activiteit. Daarin hebben bezoekers een eigen verantwoordelijkheid. Ze maken hun eigen keuze. Langzaamaan raakt men ingeburgerd in de kerk.

Geaccepteerd worden zonder enige voorwaarde

Er is behoefte aan een heldere theologische visie op ethische situaties waarin de maatschappij andere denkbeelden heeft dan de Bijbel, zoals echtscheiding en ongehuwd samenwonen. De mensen verwachten enerzijds een helder standpunt, anderzijds voldoende ruimte om zelf keuzes te maken, terwijl ze toch geaccepteerd blijven in de gemeente. Dan is het heel belangrijk om gevoelig te blijven voor de mens met wie je in gesprek bent.

Mensen ervaren vaak een spanning tussen het doen van de eigen keus en het volgen van de Bijbel. Van de pastoraal bezoeker wordt dan ook een mensgerichte houding verwacht. Hij kan zich goed inleven, neemt de ander serieus en heeft een niet dwingende houding. Het geloofsgesprek vindt alleen plaats als daar behoefte aan is.

Uitstraling

Wat betekenen deze uitkomsten? De gemeente van Menorah-Zaanstad staat niet op zichzelf. De vragen en antwoorden ook niet. De gemeente is voortdurend bezig met het bezinnen op hoe zij de genade en liefde van Jezus kan tonen aan de mensen die de diensten bezoeken.

Langzaamaan raakt men ingeburgerd in de kerk

De moderne mens komt af op de uitstraling van de gemeente. Hij zoekt eerst de veiligheid van God de Vader. Pas later komt een proces op gang dat over zonde gaat. Heel duidelijk komt naar voren dat hij gezien en gehoord wil worden. De mens van nu wil

geaccepteerd worden en er moet ruimte zijn voor zijn verhaal. Hij wil niet veroordeeld worden. Heel graag wil hij opgenomen worden in de gemeente, zoekend naar oprechte, langdurige en persoonlijke relaties met gemeentelieden.

Menorah-Zaanstad wil de liefde van Jezus tonen aan alle mensen. Jezus was radicaal als het moest, maar doorgaans was hij ruimhartig naar de mensen toe. Hij is hét voorbeeld, ook hierin.

Jezus was radicaal, maar ruimhartig naar de mensen toe

De gemeentelieden hebben het standpunt ingenomen dat iedereen welkom is. De gemeentelieden staan open voor elkaar en voor bezoekers: bereidwillig, open, mensgericht,

oprecht, de tijd nemend, hulpvaardig, niet veroordelend, betrouwbaar, warm.

Vragen voor ons

Een lage drempel en een hoge norm, stelde Paas. Het is goed om daarover na te denken. Vragen die gesteld kunnen worden, zijn: horen bezoekers bij de gemeente? Hoe gaan wij om met iemand die oprecht belijdenis wil doen, maar het nog niet laat zien in de praktijk van zijn leven? Stel: bezoekers stellen wel de gezelligheid van gemeentelieden op prijs, maar blijven huiverig voor het aangaan van een relatie met Jezus. Hoe lang krijgen zij de tijd om 'slechts' bezoeker te zijn? Wat is onze rol daarin?

Anne van der Valk is dit jaar afgestudeerd aan de opleiding Kerkelijk Werk van de Gereformeerde Hogeschool te Zwolle. Ze heeft stage gelopen in de herplantingsgemeente Menorah-Zaanstad.

MENORAH-ZAANSTAD

Serie over deputaatschappen

DIENST brengt deputaatschappen voor het voetlicht. Want wat doen al die deputaten eigenlijk? Een nieuwe serie met als eerste Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties (SMKR).

Deputaten

"Seksueel misbruik moet kerk uit"

Clement Mol

Meldpunt en klachten- en beroepscommissie

Niet alleen in de Rooms-katholieke kerk speelt seksueel misbruik in kerkelijke relaties een rol, ook binnen ons eigen kerkverband komt misbruik voor. Bij veel van die gevallen is sprake van machtsverhoudingen, waarbij het slachtoffer door de kerkelijke functionaris wordt geïntimideerd. Ook zijn kerkelijke functionarissen zich soms onvoldoende bewust van hun eigen positie: zij zelf zijn en blijven verantwoordelijk voor het zuiver houden van de omgang tussen henzelf en de gemeenteleden met wie zij vanuit hun functie te maken hebben.

Om uitwassen van seksueel misbruik binnen de kerk te voorkomen en om recht te doen aan mogelijke slachtoffers is door de synode van Leusden in 1999 het deputaatschap Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties (SMKR) ingesteld. Deze deputaten sturen zowel het Meldpunt als de klachten- en beroepscommissie aan.

Meldpunt

Het Meldpunt heeft een apart stichtingsbestuur en is een initiatief van de Nederlands Gereformeerde, de Christelijke Gereformeerde en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt. Het Meldpunt is van grote betekenis

en geeft bij gevallen van mogelijk seksueel misbruik deskundig advies. Zo is dit bureau hét aanspreekpunt voor mensen, die gevallen van een dergelijk misbruik in hun (kerkelijke) praktijk tegenkomen, maar gewoon geen idee hebben hoe ze het moeten aanpakken. Contact zoeken met het Meldpunt en het gesignaleerde probleem voorleggen, kost weinig moeite, maar kan veel ellende voorkomen.

"Seksueel misbruik begint meestal geleidelijk en ongemerkt", stelt Ineke van Dongen, voorlichter bij het Meldpunt. "En vaak gaat het van kwaad tot erger. Achteraf geven mensen uit de omgeving van het slachtoffer aan

zich al een poosje zorgen te maken. Ze signaleren wel, maar weten niet waar ze met die signalen naar toe moeten. Het Meldpunt nu geeft informatie en advies aan mensen die zich zorgen maken."

Behalve voorlichting en advies begeleidt het Meldpunt slachtoffers bij het vinden en doorlopen van de juiste route; dus ook gedurende de lopende procedure bij de klachtencommissie. Verder speelt het Meldpunt een belangrijke rol bij de doorverwijzing naar deskundige hulpverleningsinstanties. "Seksueel misbruik grijpt diep in en brengt ernstige schade toe aan slachtoffers. Het inschakelen van deskundige hulp is dan ook van groot belang", aldus Van Dongen.

Seksueel misbruik begint meestal geleidelijk en ongemerkt

gediende klachten op waarheid te beoordelen. In principe kan elke klacht bij deze commissie worden ingediend. De commissie zelf bestaat uit een jurist, hulpverlener en een pas-

torale medewerker, in de praktijk is deze laatste meestal een predikant. "De uitspraak van de klachtencommissie

is in principe bindend", stelt Sjaak de Boer, voorzitter van het deputaatschap SMKR. "Maar zoals gebruikelijk bij gerechtelijke uitspraken is er altijd een mogelijkheid van beroep. Dus is er ook een speciale beroepscommissie ingesteld. Deze commissie beoordeelt de uitspraak van de klachtencommissie op rechtsgeldigheid. De beroepscommissie bestaat evenals de klachtencommissie uit externe deskundigen. "We moeten zeker bij seksueel misbruik alle mogelijke belangenverstrengeling voorkomen", aldus De Boer. Voor zowel de klachtencommissie als de beroepscommissie zijn regelingen opgesteld. Deze regelingen zijn door de laatste generale synode in Harderwijk nogmaals herzien en kunnen door de beide commissies worden gebruikt bij de behandeling van een officieel ingediende klacht. De regelingen zijn overigens op de website na te lezen.

Protocol

Om gemeenteleden en kerkenraden de weg te wijzen die zij moeten gaan bij het signaleren van mogelijke gevallen van seksueel misbruik in kerkelijke relaties is een protocol opgesteld. Dit protocol geeft aanwijzingen hoe te handelen vanaf de eerste melding of vermoeden van seksueel misbruik.

Voor het opstellen van dit protocol is in eerste instantie gebruik gemaakt van een soortgelijk document, zoals dat in de Protestantse

Zorgvuldigheid

In gevallen van seksueel misbruik in kerkelijke relaties heb je met verschillende partijen te maken. Behalve slachtoffer en dader krijgen natuurlijk families van beide partijen er mee te maken, maar ook een kerkenraad. Binnen de raad moet uiterst zorgvuldig worden gehandeld. Ter ondersteuning en verwerking is een protocol beschikbaar. Daarnaast is het raadzaam en verstandig de hulp van een deskundige buitenstaander in te roepen.

Om mensen te helpen hun klacht op een zorgvuldige en correcte manier in te dienen kan ook de website www.meldpuntmisbruik.nl worden geraadpleegd. Op deze site wordt al de nodige informatie gegeven hoe mensen moeten handelen bij het signaleren van een mogelijk seksueel misbruik in kerkelijke relaties.

De kerk moet voor alles een veilige plaats zijn

Klacht

De klachtencommissie heeft als taak in-

Kerken Nederland als 'wegwijzer' wordt gebruikt. In een dergelijk stappenplan worden aanwijzingen gegeven op welke manier gewerkt moet worden. "Van groot belang is het om iemand, het liefst een deskundige van buiten de gemeente te benaderen en in te schakelen", benadrukt deputaat Greetje te Velde. "Er zijn ervaren en geschoolde begeleiders beschikbaar. Bij het Meldpunt kunnen namen van deze gemeentebegeleiders worden opgevraagd."

Een zorgvuldige benadering is volgens deze deputaat nodig om het belang van zowel slachtoffer als dader zoveel mogelijk te beschermen. Seksueel misbruik laat nu eenmaal diepe sporen achter op beide partijen.

Preventie

Zo maken deputaten bij het aansturen van Meldpunt, klachten- en beroepscommissie zich sterk om seksueel misbruik in kerkelijke relaties te voorkomen. "Preventie is een speerpunt voor de toekomst", stellen deputaten. "Vaak komt misbruik voor door een bestaande machtsverhouding tussen dader en slachtoffer. Verder moeten we er nadrukkelijk op wijzen dat allerlei op het oog onschuldige handelingen, die voor de buitenwereld aanleiding zouden kunnen zijn om te denken dat er sprake is van seksueel misbruik, moeten worden voorkomen."

Bijvoorbeeld het brengen van een (huis)bezoek bij een alleenstaande zuster na tien uur 's avonds. Of een gesprek met een verenigingslid na afloop van de vergadering achter gesloten deuren. Zorg dat, hoe gek het ook klinkt, in alle gevallen de deur openstaat. We kunnen deze voorbeelden met de nodige andere aanvullen.

We moeten bij seksueel misbruik belangenverstrengeling voorkomen

Ons advies is bij het maken van afspraken vooraf goed na te denken of er bij anderen geen verkeerde gedachten kunnen ontstaan. Voorkomen blijft nog altijd beter dan genezen."

Vertrouwenspersoon

Om slachtoffers van seksueel misbruik in kerkelijke relaties optimaal te kunnen begeleiden, zijn er in diverse kerken zogenoemde Interne Vertrouwenspersonen (IVP) aangesteld. Doel van deze opzet is om pastorale zorg bij onder andere seksueel misbruik zorgvuldig aan te pakken. Tevens kunnen IVP-ers de pastorale zorg bij seksueel misbruik ondersteunen. "IVP-ers zijn buiten de kerk al een begrip", stelt Ineke van Dongen. "Op scholen en bedrijven wordt al volop gebruik gemaakt van vertrouwenspersonen. Ook in de kerken worden steeds vaker personen voor deze taak aangewezen."

Om kennis en werkwijze van IVP-ers bij te spijkeren, is 26 november een toerustingdag voor IVP-ers georganiseerd. Het zuiver houden van de relaties in de kerk staat volgens deputaten voorop. Alle kerkelijke functionarissen van jeugdleider tot predikant moeten er voor waken aanleiding te geven tot verdenking van seksueel misbruik. Dat kan niet genoeg onder de aandacht worden gebracht.

De kerk moet voor alles een veilige plaats zijn. Er is in Christus' kerk geen plaats voor misbruik.

Voorkomen blijft nog altijd beter dan genezen

Nazorg

Deputaten werken nog aan een bezinning over vergeving en verzoening. Nazorg bij gevallen van seksueel misbruik blijkt nodig, want de inwerking is heftiger dan door velen wordt verondersteld. Een ander werkveld

van deputaten is het opstellen van een handreiking voor de kerken waarin wordt aangegeven op welke manier kerkenraden moeten handelen na een bindende uitspraak van de klachtencommissie.

Deputaten SMKR komen ongeveer vijf keer per jaar bij elkaar om de bestaande ontwikkelingen door te nemen en rapporten voor de Generale Synode samen te stellen. Ver-

der zijn er uiteraard de contacten met de deputaten van de Christelijke en Nederlands Gereformeerde kerken. Onderlinge afstemming blijft onderdeel van het werk. Seksueel misbruik beschadigt niet alleen slachtoffers, maar ook de kerkelijke gemeenten. Bovenal is misbruik in strijd met wat ons in Gods Woord wordt voorgehouden.

De kerk, een veilige plaats...

De kerk hoort een veilige plaats te zijn. Misbruik, in welke vorm dan ook, mag in de kerken niet bestaan.

Het Meldpunt begeleidt slachtoffers van seksuele intimidatie of misbruik in kerkelijke relaties. Met het oog op preventie geeft het Meldpunt informatie en advies.

Het Meldpunt is een initiatief van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Nederlands Gereformeerde Kerken

Internet: www.meldpuntmisbruik.nl
Hulpvragen: telefoon: 038 423 21 25 of e-mail: c.blijdorp@meldpuntmisbruik.nl
Meer informatie: info@meldpuntmisbruik.nl
Ook als je liever anoniem blijft

Diaconaal Steunpunt

Onze barmhartigheid verkondigt Jezus

Missionaire kerk kan niet zonder diaconaat

Derk Jan Poel

De laatste tijd wordt in de krant veel geschreven over de missionaire kerk (zie bijvoorbeeld het ND-artikel van 2 september 'Als Dekker gelijk heeft, hoe dan verder'). Daarbij is in diverse bijdragen veel waardevols aangereikt. Tegelijk is het diaconaat daarbij, als wezenlijk aspect van een vitale en missionaire kerk, onderbelicht gebleven. Maar een missionaire kerk zonder levend diaconaat kan niet bestaan!

Diaconaat gaat om het handen en voeten geven aan de verandering die God in mensen bewerkt. Zorg voor en hulp aan mensen in sociale en maatschappelijke knelsituaties. In de christelijke gemeente en vandaaruit ook in de nabije samenleving en in de hele wereld. Heel concreet is diaconaat het voorkómen, opheffen, verminderen dan wel mee uithouden van lijden en maatschappelijke nood. Vanuit de gemeente komt zo in de samenleving uit wat de beleving van echte barmhartigheid en gerechtigheid betekent!

Dit is niet vrijblijvend. Jezus gebruikt regelmatig de 'werken van barmhartigheid' om te laten zien hoe God rechtvaardigheid van ons vraagt in onze relaties. In het koninkrijk van God is dienen een wezenskenmerk en een vrucht van leven uit genade. Een dienende Koning vestigde zijn rijk en maakte vervolgens dienen tot de basisregel van dat rijk. En Hij zond zijn kerk de wereld in. Als je die wereld deze dienende en zichzelf gevende Koning lief wilt laten hebben, wat is dan meer logisch om die wereld via een dienende, zichzelf gevende kerk met Hem kennis te laten maken? Diaconaat behoort zo tot de essentie van een gezonden gemeente.

Niet vanzelfsprekend

Toch is dat allesbehalve vanzelfsprekend. Het is helder dat we voor evangelisatie naar buiten moeten. En diaconaat over de landsgrenzen heen is ons ook niet vreemd. Maar vanuit de kerk omzien naar mensen in onze eigen nabije samenleving? Dat is heel lang minder vanzelfsprekend geweest. Niet voor niets zijn er de afgelopen jaren organisaties als HiP en Present ontstaan die zich juist hierop richten. Een duidelijk signaal aan de kerken dat we iets hebben laten liggen. Hoog tijd dus om die diaconale essentie van de gemeente serieus te nemen.

Uitdaging en drempel

Voor kerken die missionair willen zijn, ligt hier een grote uitdaging. Een grote drempel ook. Want als je werkelijk je naaste wilt bereiken met het evangelie van Gods liefde dan gaat dat verder dan een keer 'diaconaal doen'. In een tijd waarin de kerk sterk aan geloofwaardigheid heeft ingeboet en waar mensen onze mooie woorden niet meer geloven, zullen we meer moeten doen dan het gewone. Onze barmhartigheid zal veel verder moeten gaan. Onze barmhartigheid wil im-

mers Jezus Christus en zijn overweldigende barmhartigheid aan de wereld kenbaar maken.

We kunnen niet alle problemen oplossen. Jezus volgen betekent niet dat elk mensenprobleem wordt opgelost. De Here Jezus

heeft dat zelf ook nooit geprobeerd. Het betekent wel dat we reageren zoals Hij dat deed, dat we tegen alle rede in genade en liefde uitdelen aan degenen die dat het minst verdienen.

Daarmee voel je direct ook hoe dicht diaconaat tegen het hart van het Evangelie aanzit. Want zo dienen is alleen maar mogelijk wanneer je gegrepen bent door de genade en liefde van Jezus Christus. Alleen dan wordt zijn voorbeeld een bron voor je eigen dienen. Alleen dan voorkom je activisme. Alleen zijn liefde kan onze weerstand overwinnen om ons leven in dienst van een ander te stellen. En alleen zó zijn wij voor anderen een spiegel van Gods liefde.

Laat de wereld via een dienende, zichzelf gevende kerk met Hem kennis maken

Dan trekken we met mensen op die we anders liever zouden mijden

Comfortzone

Je weet dat Gods hart uitgaat naar de zwakke en hulpeloze. Dat heb je zelf immers mogen ervaren. Zijn genade geeft je een be-

wogen hart voor de zwakkere en verdrukte. In de gemeente en in de samenleving. Voor mensen die in de knel zitten, die niet meer

meetellen, die zijn afgeschreven, waar de samenleving de schouders over ophaalt en aan voorbij loopt, die structureel in de hoek zitten waar de klappen vallen, die onrecht moeten ondergaan.

Juist de mensen die naar de maatstaven van de wereld arm zijn en weinig hebben dat van waarde is, heeft God uitgekozen om rijk te zijn door het geloof (Jac 2:5)! Als dat zo is dan moeten we als missionaire kerk toch ook daar zijn?! Dan komen we op plekken waar we misschien liever niet zouden komen. En dan trekken we met mensen op die we anders liever zouden mijden. Dat betekent dat we nogal eens uit onze comfortzone moeten komen. Ook daarin mogen we meer op Jezus gaan lijken.

Kortom, een missionaire kerk is minimaal ook een dienende kerk. En dat begint in je eigen gemeente, het zet zich

voort in je buurt. De diakenen mogen de gemeenteleden hiertoe opwekken en voorgaan. Vanuit een diep besef van de genade en liefde van Jezus Christus.

Diaconaal Steunpunt | dienen :: stimuleren

Column

Groeien als een eik

Beste M,
Ik hoop dat je weer gauw op school mag komen.
En ik weet het dat God je helpt ook als je ziek bent. En ik weet ook jij bid er ook voor, nou ik zal het ook doen hoor. Meester heeft ook altijd voor jou gebeden op school.
Dag, afz. H

In 1963 werd dit briefje geschreven. Waar? Op een gereformeerde school die dat jaar haar deuren opende, door een leerling uit de derde klas (nu groep 5). Waarom? M was op het schoolplein gevallen met haar hoofd. Dat leverde een hersenschudding op: zes weken in bed, een voorschrift uit die tijd. Dit briefje vond ik onlangs in mijn 'archief'. M is nu 56 jaar oud, getrouwd met een dominee, ontving zeven kinderen en vijftien kleinkinderen. Toen M bedankte voor het briefje dat ik via via haar toestuurde, schreef ze: "Wat mooi om te lezen dat we toen ook voor elkaar baden. Soms denken we dat we vroeger niet zo vrij waren om daarover te praten. Ik word soms verdrietig van de opmerkingen alsof gereformeerde kinderen toen alleen maar leerden dat geloven alleen maar regels waren, maar geen persoonlijk geloof. Zo ervaar ik dat totaal niet! Nou, zie je wel, we baden voor elkaar en vertelden dat ook aan elkaar!"

De geloofsbeleving van M is dus niet KWAAD worden, maar verdrietig. Zij lijdt aan die opmerkingen als: vroeger waren veel gereformeerden wettisch, maar nu is het groeien en bloeien en vruchten dragen, het aanwijzen en benoemen van de vruchten van de Geest.

Er wordt zo een tegenstelling gemaakt die er niet was en moet zijn.

Akkoord, er was over-ijver, geloven in de organisatie, eenzijdig het ware-kerk-idee promoten. Ik ben de eerste die dit zal toegeven. Maar krijgen we nu niet hetzelfde: wie niet bloeit, groeit, enz. gelooft niet, is niet een ware christen? Wij zullen aanwijzen wie echt gelooft, terwijl die eer alleen aan God toekomt.

In mijn leventje heb ik soms mijn bedenkingen bij dit soort vluchtige opmerkingen - particulier en in preken - over dat niet praten, bidden, zingen van de twee generaties na de Vrijmaking. Het 'halleluja-groeien' komt soms bij mij over als het groeien van een populier: tempo, snel hoog, maar na twintig, dertig jaar moeten ze gekapt worden (en is het hout niet zo heel veel waard) of vallen ze om bij een pittige storm.

Misschien moeten we groeien als eiken: diep geworteld (Lees je Bijbel, bid elke dag) en vruchten voortbrengen die er gewoon zijn en waarop we niet worden afgerekend door kerkmensen.

lenze I. bouwers

Diakendag 'Diaconaat'

Kerk zijn in je buurt

Ina Scholma-Huisman

Hoe kun je als kerk iets betekenen in je buurt en hoe kun je als kerkmensen iets doen aan de maatschappelijke problemen van deze tijd? Zaterdag 8 oktober kwamen 160 diakenen naar de 119e landelijke diakendag in Bunschoten-Spakenburg. Het thema 'Diaconaat' werd na een centrale inleiding uitgewerkt in een ruime keuze aan workshops. En omdat het een diaconale conferentie is, gaat het dan vooral om thema's als 'hulp bieden aan', 'zorgen voor', 'ontmoeten' en 'een luisterend oor bieden'.

Dominee Gert Hutten uit Arnhem verzorgde de plenaire inleiding. Van een dominee wordt misschien een theologische, theoretische beschouwing verwacht over wat de Bijbel zegt over de diaconale taak van de kerk voor de mensen 'die buiten zijn'. Hutten gaf inderdaad een bijbelse onderbouwing voor diaconaal handelen, maar wilde toch vooral naar het 'doen'. Er wordt immers veel gepraat en vergaderd, terwijl het handelen er te vaak bij inschiet. Iedereen kent de rapporten en plannen, die niet verder komen dan 'de onderste la'.

Hutten verklaarde onze moeite om tot handelen te komen uit de Verlichting. Vanaf die tijd staat het verstand centraal. Ook de Reformatie is debet aan ons gebrek aan 'goede daden', het zou immers niet gaan om onze daden, maar om geloof, hoewel we uit de brief aan Jacobus weten dat geloof zonder daden dood is.

Indringende vragen

Dominee Hutten realiseert zich dat hij, zeker in zijn beroep, misschien ook niet tot diaconaal handelen komt. Twee indringende vragen kwamen op hem af en brachten hem in een crisis: 'Lijk ik wel genoeg op Jezus'

en 'Sta ik wel genoeg met mijn voeten in de modder?' Het antwoord was 'nee', en een consequentie drong zich aan hem op: 'Moet ik stoppen met mijn predikantschap?' Vanaf dat moment neemt hij zich voor om 'meer diaconaal mens' te worden en andere prioriteiten te stellen. Zo is hij bijvoorbeeld begonnen aan een Alpha-cursus in de gevangenis en haalt hij overgebleven brood bij bakkers en brengt dat naar de Voedselbank.

Op zich geen moeilijke klussen, maar Hutten ervaart het soms wel als een lastig groeiproces, want hij komt nu met heel andere mensen en situaties in aanraking dan voorheen.

Materialisme afremmen

In zijn inleiding schetst Hutten vier moderne trends, die de diakenen in hun werk zeker zullen tegen komen. Door de economische crisis is de overheid zwaar aan het bezuinigen en leven er steeds meer mensen in armoede. Het aantal mensen met schulden neemt toe en er is dus ook meer vraag naar schuldhulpverlening. De schuldhulpmaatjes zijn een goed voorbeeld van een project, dat redelijk gemakkelijk, zonder al te veel coördinatie en organisatie, uitgevoerd kan

Sta ik wel genoeg met mijn voeten in de modder?

worden. Jan (schuldhulpmaatje) en Kenny komen allebei aan het woord in een filmpje over dit onderwerp. Kenny vertelt heel blij te zijn met de hulp van Jan, die een soort vader voor hem is geworden, nadat Kenny, door de dood van zijn eigen vader, in de schulden is geraakt.

Een andere trend is de overheid die zich terugtrekt en mensen weer zelf verantwoordelijk wil maken voor veel zaken (WMO). Groepsverbanden zijn in de samenleving veel onbelangrijker geworden, waardoor veel mensen zich eenzaam voelen.

Dat 'het geld regeert' is inmiddels volstrekt normaal geworden. De overheid gaat ook voor méér, méér, méér en naar signalen van de schepping (uitputting, oprakende voedselvoorraden, oprakende fossiele brandstoffen) wordt nauwelijks geluisterd. Het materialisme is ook de kerk binnengeslopen en Hutten ziet het als taak van de diakenen om dat af te remmen.

Eerlijk verdelen

Probeer aan jezelf en aan anderen voor te stellen dat er een grote berg voedsel, geld, grondstoffen, schone lucht, schoon water, brandstof en dergelijke zaken beschikbaar is voor ons allemaal.

Realiseer je dan dat alles wat jij gebruikt en dat alles wat wij gebruiken, niet meer beschikbaar is voor een ander. En hoe schrijnend is het als je weet dat er inmiddels meer mensen zijn met overgewicht, dan met honger. Thema's als gerechtigheid en recht (bekend van de Micha-cursus) moeten hoger op de agenda komen. In de workshop over de Michacursus gaf Marnix Niemeijer, directeur van Tear, praktische voorbeelden om goede

voornemens om te zetten in uitvoerbare projecten. (www.michacursus.nl)

Liefhebbende gemeenschap

Vaak zijn kerken sterk naar binnen gericht. Kerkenraden kunnen druk zijn met onderwerpen, die er eigenlijk weinig toe doen. Gemeenteleden kunnen zich opwinden over de liturgie, de geestelijke lauwheid of het teruglopend kerkbezoek.

In Arnhem, de gemeente van Hutten, is een positieve doelstelling geformuleerd: we willen

een verzorgende, liefhebbende gemeenschap vormen, waar mensen graag bij willen horen. Kernbegrippen zijn: vrede, gerechtigheid en vreugde. Geen zelfbedachte termen, maar kernwoorden uit het Koninkrijk van God. De kerk wil werk maken van Jezus' missie, een nieuw koninkrijk vestigen en discipelen maken. Daartoe moet het Woord vlees worden, onze woorden moeten zichtbaar zijn in ons gemeentelven voor de mensen om ons heen.

Genademanagers

Diakenen zijn beheerders van de goede gaven van God. Zij mogen laten zien dat God ons alles geeft. Ons huis is Gods huis, ons inkomen is inkomen van God en ons werk is van Hem. In dat besef is het veel gemakke-

lijker om te delen van wat je zelf eerst ontvangen hebt. En dat geldt niet alleen voor jouw materiële zaken, die van God zijn,

maar ook voor de liefde, het geduld en de zachtmoedigheid, die je van God hebt ontvangen en die alleen maar meer worden als je er veelvuldig gebruik van maakt en uitdeelt aan anderen.

Zelfs geld hoeft nooit een probleem te zijn, is de ervaring van Hutten: in Arnhem is in 2005 in de wijk Klarendal een kerkelijke gemeen-

schap ontstaan onder leiding van Youth for Christ (YFC). Er werden daar mooie dingen gedaan met een moslimmeidengroep en warme maaltijden. In 2010 trok YFC zich terug, waarna de Koepelkerk een vriendschapsband met 'Villa Klarendal' is aangegaan. Dat kost jaarlijks 15.000 euro wat zonder al te veel moeite telkens weer opgebracht wordt.

Gewoon beginnen

Huttens advies is dan ook om gewoon te beginnen. Kijk rond in de buurt en sluit aan bij wat dichtbij is en bijna vanzelf op je pad komt. Als je zo aan de gang gaat, word je vanzelf in je hart geraakt. Weer een voorbeeld uit de Arnhemse praktijk: Het Dorp met zijn zwaar gehandicapte bewoners en de naastgelegen rijkelduiswijk zijn met elkaar in contact gebracht en eten en praten nu regelmatig met elkaar. Twee heel verschillende werelden ontmoeten elkaar en dan gebeurt er heel veel.

Natuurlijk is het niet de bedoeling dat diakenen alles zelf doen. Zij kunnen motiveren, inspireren, coachen en faciliteren. Ze zijn, volgens Hutten, zelfs belangrijker dan ouderlingen en hebben een nieuwe rol als leiders van een liefdevolle, niet oordelende gemeenschap, zoals de kerk in deze tijd zou moeten zijn.

Ik heb geen tijd...

De meest gehoorde reden om ergens niet aan te beginnen, is gebrek aan tijd. Dat geldt voor diakenen, als ze zich realiseren wat hun rol moet zijn; dat geldt voor gemeenteleden, als ze horen waartoe ze opgeroepen worden. Behalve begrip heeft Hutten daar ook een advies voor: maak tijd door prioriteiten te stellen. Laat je agenda niet bepalen door wat anderen daar op zetten, maar door te vieren 'wat

God ons heeft gegeven'. In Arnhem is er één week per maand geen enkele kerkelijke activiteit gepland. Dan hoeven gemeenteleden dus niet in de kerk te zijn, maar is er gelegenheid om in de wereld te zijn.

Kerkgebouw in de buurt

Ko Serier heeft veel beleidsmatige ervaring bij de gemeente Achtkarspelen, op het terrein van zorg en welzijn. In zijn workshop geeft hij praktische adviezen hoe een kerkelijke gemeente een diaconale rol in de buurt kan spelen. Het ligt voor de hand om het kerkgebouw en de buurt daaromheen als uitgangspunt te nemen.

Een diaconale rol is een dienende rol. Daarom is het noodzakelijk om te weten wie je buurtgenoten zijn, wat hun cultuur is, hoe zij met elkaar omgaan; of ze rijk zijn of arm of ze import of autochtone bewoners zijn. Zijn het studenten, yuppen, ouderen of jongeren? Daar kun je achter komen door die vragen aan sleutelfiguren uit de wijk voor te leggen. Dat zijn bijvoorbeeld politici, wijkagenten, bestuursleden van de buurtverenigingen, huisartsen, schooldirecties en anderen met een groot netwerk. En daarna is het belangrijk om te weten welke behoeftes er leven bij de mensen uit de buurt.

Geïnteresseerd in omgeving

Vergaderingen van wijk- en dorpsraden zijn meestal open vergaderingen, waar je als kerk dus ook aanwezig kunt zijn en gewaar kunt worden wat er in de buurt speelt. Door het bijwonen van die bijeenkomsten merkt de buurt ook dat de kerk geïnteresseerd is in haar omgeving en wellicht een steentje kan en wil bijdragen. Iemand noemde het voorbeeld van een consultatiebureau, dat in het

Er zijn meer mensen met overgewicht dan met honger

Onze woorden moeten zichtbaar zijn in ons gemeentelven

Diakenen als leiders van een liefdevolle, niet oordelende gemeenschap

kerkgebouw plaatsvindt en waar de moeders een kopje koffie van de kerk kunnen drinken. Serier zelf noemde het verzoek aan de predikant om een uitvaart te leiden in de kerk, zonder dat de overledene lid was. Zo kan er ook gevraagd worden naar een huwelijksinzegening of een doopsbediening. Sierers advies is om dan goede en eerlijke afwegingen te maken, want kerk zijn voor de buurt betekent volgens hem ook dat je hier royaal mee omgaat: liefdevol, integer en bereid om te helpen de weg met God te gaan.

Cadeautje

Aan het eind van de workshop gaf Serier de aanwezigen nog een cadeautje mee, dat was de tekst van de toespraak die ds. Jan T. Oldenhuis in 2010 heeft gehouden op de jaarmeeting van de Groninger kerken, gemeente en de WMO. Daarin zegt Oldenhuis over de gelovigen: "Ze hadden een forse bagage, de woorden van God, dat wat eeuwen al door God was beloofd. Dat gaf hun een enorm stuk moed en vertrouwen. Want daaruit konden ze afleiden, dat de zaak niet verloren kon gaan, de wereld zou niet als een verrotte vrucht eens vergaan. Ze hadden een basis om zaken op te zetten. We kunnen niet uit de Bijbel een program afleiden van sociale projecten in samenwerking met een overheid. Maar er was wel een positieve verwachting, die de basis vormde om in deze kapotte wereld aan het werk te gaan en zich in te zetten voor gevan-

genen, voor armen, voor alle mensen die ze maar tegenkwamen. Want als je gelooft in de nieuwe toekomst, dan krijg je een stuk energie. Dan ga je op stap in de zekerheid dat je werk hier niet ijdel is en niet verdampt. Dat geloof in de opstanding werd de motor om in deze wereld op een heel bewuste en door-dachte manier te leven. Dat is 1 Kor. 15."

Maatschappelijke stage

Gerben ter Beek van de Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad (GSR) is coördinator van de maatschappelijke stages die leerlingen verplicht zijn te doen. Alle maatschappelijke stages vallen onder één van de thema's: armoede, duurzaamheid, vergrijzing en tegengaan van segregatie. De leerlingen krijgen zelf veel mogelijkheden om hun ideeën in de plannen voor de stages te verwerken.

Ter Beek denkt dat kerken jongeren ook kunnen inzetten bij diaconale projecten. Zijn ervaring: vaak lijkt het alsof jongeren niet willen, geen zin hebben en niet geïnteresseerd zijn, maar meestal is het een kwestie van 'niet durven' en 'er tegenop zien'.

Hij adviseert om jongeren voor hun vrijwillige inzet niet te belonen met geld of waardebonnen, maar om hen aandacht te geven en tijd te maken voor een gesprek. Dan kunnen ze hun ervaringen delen en dat geeft hun het beste gevoel over wat ze hebben gedaan.

Een diaken: "Bij ons zijn jongeren betrokken bij het wegbrengen van de zondagse bloemen. Het bloemencomité bepaalt de bestemming van de bloemen, maar een keer per maand mag degene die de bloemen bezorgt zelf de bestemming bepalen. Dan gaan ze naar iemand die geen lid is van de kerk, maar wel wat aandacht kan gebruiken."

Literatuur: Tim Keller 'Ruim baan voor gerechtigheid'

Kerkrecht

Moet je opeens je handtekening zetten!

Kornelis Harmannij

Over binding aan de belijdenis

Wanneer Bas Warendal als pas bevestigd diaken zijn eerste kerkenraadsvergadering meemaakt, krijgt hij de schrik van zijn leven. De preses leest een officiële verklaring voor, die alle nieuw bevestigde ambtsdragers moeten ondertekenen, dus ook Bas. Daarin verklaren zij zich tot in detail te willen binden aan de gereformeerde belijdenisgeschriften en zelfs geen enkele twijfel te koesteren over de juistheid van wat daar beschreven staat. Bovendien wordt hun schorsing en dergelijk onheil aangekondigd wanneer ze weigeren te ondertekenen of wanneer ze zich niet houden aan alle bepalingen die verder in de verklaring beschreven staan. Bas kijkt verwilderd om zich heen, maar ziet bij de anderen geen spoor van de verwarring die hij zelf voelt. Iedereen lijkt dit de normaalste zaak van de wereld te vinden. Zijn medebroeders tekenen zonder enige aarzeling. Bas, als laatste, tekent ook. Maar hij voelt zich schuldig: meen ik dit wel? Waarom wist ik hier niets van? Is dit geen bovenbijbelse binding?

De week daarop maakt hij een afspraak met de predikant. Leg eens even uit! Het eerste dat zijn predikant doet, is excuus aanbieden. Want er is met Bas in de afgelopen weken wel veel contact geweest over zijn komend diakenambt, maar nooit heeft iemand hem verteld over dat 'Ondertekeningsformulier'. Ik dacht dat je dat wel wist, zegt de predikant. Hoe had ik dat moeten weten, vraagt Bas, als niemand het mij vertelt? Ja, dat hadden wij moeten doen, erkent zijn predikant. Onze fout!

Onopgeefbaar

Maar waarom zo'n handtekening, wil Bas weten. Ik heb toch al ja gezegd in de kerk? Het is inderdaad iets dat erbij komt, legt de predikant uit. We willen namelijk

graag zekerheid dat de mensen die voorop gaan in de kerk geen afwijkende meningen koesteren over allerlei belangrijke punten van de christelijke leer. In de belijdenisgeschriften hebben we verwoord wat voor ons onopgeefbaar is; wie daar niet mee kan instemmen, vertrouwen we de leiding van de gemeente niet toe.

Is dat geen schijnzekerheid, vraagt Bas. Want jullie hebben alleen maar een handtekening van me gevraagd. Je hebt niet gecontroleerd of ik eigenlijk wel weet wat er in die belijdenisgeschriften staat en of ik het daar werkelijk mee eens ben. Klopt, zegt de predikant. Dat controleren we alleen als er een aanleiding voor is. In de verklaring die je hebt ondertekend, staat het met zoveel woorden: als

de kerkenraad vindt dat er reden is om door te vragen hoe je over een bepaald onderwerp denkt, zul je daar een eerlijk antwoord op moeten geven. Want je hebt gelijk dat alleen een formele instemming niet veel waard is. Je moet er echt van harte achter staan.

Juweeltje

Als ik eerlijk ben, zegt Bas, weet ik nauwelijks wat er in die belijdenisgeschriften staat. De Catechismus, dat gaat nog wel. De Geloofsbelijdenis, die heb ik wel eens doorgebladerd. Maar de Dordtse Leerregels? Ik zou niet weten wat ik daar mee moet. Heb ik te vlot mijn handtekening gezet? Ja, eigenlijk wel, zegt zijn gesprekspartner. Maar je kunt de scha alsnog inhalen. Kan ik je werkelijk aanraden. De Dordtse Leerregels hebben misschien hun naam tegen ('Dorre Regels') maar als je ze doorleest, ontdek je hoe pastoraal ze zijn getoonzet. Ze spreken van begin tot eind vol zorg voor twijfelaars die onzeker zijn over zichzelf en voortdurend moeten vechten met hun zwakheden. Ze juichen over een God die weet wat hij wil en die wat door Christus is gekocht niet loslaat, hoe zwak we ook zijn. Echt een juweeltje in je kerkboek!

Toch blijft het mensenwoord, werpt Bas tegen. Dat mag je niet gelijkstellen aan Gods woord! Dat doen we ook niet, is het antwoord. We vragen je daarom niet om te verklaren dat de schrijvers van de belijdenis alles perfect hebben geformuleerd en dat er niets aan te verbeteren zou zijn. Ik zelf heb wel eens op catechisatie gezegd dat ik iets miste in de Catechismus. Maar we zeggen tegelijk: wat er allemaal staat, klopt wel! Er

valt vast meer over te zeggen, maar met minder hoeven we het niet te doen. Al vierhonderd jaar hebben de kerken deze belijdenis bewaard, een enkele keer is een formulering bijgesteld, maar telkens weer bleek dat deze belijdenis een solide verwoording is van het christelijk evangelie. We houden het graag in ere.

Betrouwbaar geluid

Nog een laatste vraag, zegt Bas. Waarom heb ik als 'gewoon' gemeentelid nooit iets gemerkt van die binding aan Catechismus, NGB en Dordtse Leerregels? Ik heb het nog eens nagekeken, maar toen ik belijdenis deed, hoefde ik alleen maar 'ja' te zeggen op de Apostolische Geloofsbelijdenis. Ben ik als gewoon gemeentelid beter af?

Je vergeet nog iets, zegt zijn predikant. Er staat in die vragen ook iets over wat "hier in de christelijke kerk geleerd wordt". Want dat is de manier waarop gemeenteleden in aanraking komen met de gereformeerde belijdenis: ze horen hoe het woord van God wordt verkondigd door mensen die zich hebben gebonden aan die belijdenis. Daarom moest jij ondertekenen: we willen dat de gemeente een betrouwbaar geluid te horen krijgt! En dan vragen we aan de kerkgangers die aan het avondmaal willen deelnemen of ze met wat ze in de kerk van deze betrouwbare ambtsdragers hebben gehoord, kunnen instemmen. Zo ja, dan zijn ze welkom om met ons het lichaam van Christus te eten aan zijn tafel.

Meer zekerheid

Er is dus wel verschil tussen ambtsdragers en andere gemeenteleden? Ja, inder-

daad. De gemeente wordt aangesproken als de kring die zich vormt rondom de levende verkondiging van Gods woord. Ze krijgen geen kleine lettertjes voorgelegd om te bestuderen, maar ze krijgen het evangelie te horen om daarnaar te leven. Daar mogen ze van harte ja op zeggen en dat laten zien door aan de tafel van Christus het brood aan te nemen en te eten. Op die manier heten we ook gasten welkom van buiten de eigen kerkelijke gemeente: wanneer ze zich thuis voelen bij wat ze hier te horen krijgen, mogen ze dat met ons vieren rond de avondmaaltafel. Maar

bij ambtsdragers gaan we inderdaad een stap verder. Zij dragen een grotere verantwoordelijkheid en dus willen we ook meer zekerheid over hun opvattingen. Bij andere gemeenteleden kun je nog verdragen dat ze er over allerlei zaken soms rare ideeën op na houden, maar bij ambtsdragers willen we niet het risico lopen dat de gemeente door hun toedoen op een dwaalspoor wordt gezet. Dus vragen we van ambtsdragers expliciete instemming met alle delen van de gereformeerde belijdenis. Met handtekening en al.

Als je de Dordtse Leerregels doorleest, ontdek je hoe pastoraal ze zijn getoonzet

Ambtsdragers dragen een grotere verantwoordelijkheid

Al vierhonderd jaar blijkt de belijdenis een solide verwoording van het christelijk evangelie

de driehoek
kerkmaatschappelijk werk

Kerkmaatschappelijk Werk

Stichting De Driehoek is in 2009 gestart met een nieuwe afdeling: Kerkmaatschappelijk Werk. HBO-geschoolde maatschappelijk werkers ondersteunen predikanten, ambtsdragers en gemeenteleden. Deze afdeling werkt vooralsnog uitsluitend in de gereformeerde kerken vrijgemaakt, zij wordt door die kerken financieel ondersteund. Informatie: www.kmwdedriehoek.nl

De afdeling GGZ van De Driehoek biedt christelijke hulp bij onder andere relatieproblemen, angsten, depressiviteit, identiteitsvragen, eenzaamheid, rouw, problemen op het gebied van seksualiteit. De hulpverleners bij deze afdeling zijn (GZ-)psychologen, contextuele-, gezins- en relatietherapeuten. Hulpverlening wordt vergoed door de zorgverzekeraar.

Informatie: **www.dedriehoek.nl**

